ЗВЯЗДА

10 ЧЭРВЕНЯ 1992 г.
серада, № 115 (21893)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 4.38, 21.39, 17.01;
Віцебск — 4.20, 21.37, 17.17;
Магілёў — 4.28, 21.28, 17.00;
Гомель — 4.33, 21.14, 16.44;
Гродна — 4.54, 21.53, 16.59;
Брэст — 5.05, 21.44, 16.39.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 8 чэрвеня.

ІМЯНІНЫ:
Мікіты, Ігната, Яўціхія; Багуміла, Малгажаты

РОЗГАЛАС

ЯК ДОБРА БЫЦЬ ІМЯНІННІКАМ

ПІНСК. Цікавы пункт з'явіўся ў калектыўным дагаворы міжгаспадарчага аб'яднання па вытворчасці свініны «Паўднёвае»: лічыць дзень нараджэння аплачваемым нерабочым днём. Мала таго, у свой дзень анёла работнік можа заказаць у фірменным магазіне мясныя далікатэсы.

Адміністрацыя аб'яднання не шкадуе сродкаў на сацыяльную абарону членаў калектыву: толькі на матэрыяльную дапамогу сёлета зрасходавана 100 тысяч рублёў, 160 тысяч пералічана бальніцы за абслугоўванне рабочых. Устаноўлена штомесячная кампенсацыя ў суме 300 рублёў за набываемыя тут жа мясныя прадукты. Кожнаму жадаючаму выдзелена па паўгектара зямлі для прысядзібнага ўчастка.

АДПАЧЫВАЮЦЬ НЕ ПА СВАЁЙ ВОЛІ...

МІНСК. **(Л. Аляксандраў).** Каля 2 тысяч чалавек — усе занятыя на вытворчасці радыёвымяральнай апаратуры ў аб'яднанні «БелВАР» — вымушаны пайсці ў трохмесячныя водпускі. Прычына звычайная на сённяшні дзень: няма збыту прадукцыі з-за высокіх цэн на яе. А па нашых звестках, у цэны на гэтую прадукцыю прадпрыемства закладзены ледзь ці не максімальныя паказчыкі рэнтабельнасці (каля 27 працэнтаў). У выніку, напрыклад, вальтметры і асцылографы «БелВАРа» каштуюць 60—100 тысяч рублёў.

Вымушаныя пайсці ў водпускі рабочыя за чэрвень атрымаюць сярэднямесячную зарплату. За ліпень і жнівень ім будзе выплачана мінімальная заработная плата.

ШТО ПАЧЫМ?

Цэны на некаторыя харчовыя тавары на 9 чэрвеня 1992 г. у Мінску

Назва тавару	Дзяржгандаль	Рынак
Памідоры	69—72	100
Яблыкі	—	70—90
Чарэшня	—	140
Курага	96	110
Чарнасліў	42	60
Бульба	3.80	4—5
Агуркі	25	40
Масла	75	150—180
Тварог	12	60
Яйкі	18	15
Свініна	53	110
Бараніна	—	140

ПРЫТУЛАК ЗНОЙДУЦЬ НА ВУЛІЦЫ

ТАЛАЧЫН (Т. Махтадуй). Сёлетнім летам не больш як 100 школьнікаў раёна змогуць адпачыць у міжгаспадарчым аздараўленчым лагеры, бо гэта вельмі дорага для бацькоў. Кошт адной пуцёўкі — 3.150 рублёў. Вядома, не кожная сям'я можа дазволіць сабе такія расходы. А прафсаюзныя арганізацыі толькі часткова здольныя кампенсаваць гэту суму. Не могуць прыйсці на дапамогу бацькам, як было раней, прадпрыемствы, дзе яны працуюць, бо апынуліся ў цяжкім фінансавым становішчы. Вось і вымушаны школьнікі бавіць свой вольны час на вуліцы. Аздараўленчы ж лагер амаль пустуе. Сюды заехала на адпачынак толькі 50 школьнікаў. У мінулыя гады за сезон у ім папраўлялі здароўе і набіраліся сіл звыш 500 дзяцей.

З 1 ЛІПЕНЯ — ПАРАДАК У ФІНАНСАХ?

Учора адбылася прэс-канферэнцыя старшыні Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Станіслава Багданкевіча. Гаворка на ёй ішла аб праблеме плацежнага крызісу ў эканоміцы рэспублікі. Сапраўды, інакш чым крызісным і не назавеш сітуацыю, пры якой вытворца адпраўляе сваю прадукцыю спажыўцу, той з удзячнасцю прымае яе і... не плаціць грошай. Такіх запазычанасцей унутры рэспублікі назбіралася на 47 мільярдаў рублёў, 34 мільярды Беларусь завінавацілася Расіі, 11 мільярдаў— Украіне. Праўда, амаль на 15 мільярдаў рублёў больш краіны Садружнасці завінаваціліся нам, чым мы ім. Грошай вытворцы не атрымліваюць і жывуць на банкаўскія крэдыты.

Выйсце з гэтага становішча бачыцца ва ўзаемным заліку, які плануецца правесці паміж нацыянальнымі банкамі рэспублік з 1 ліпеня. Пагадненне аб ім ужо ёсць з Украінай, Узбекістанам, Арменіяй, а з астатнімі рэспублікамі — прынцыповая дамоўленасць. Такая мера ў сукупнасці з некаторымі іншымі дазволіць адчувальна аздаравіць фінансы і эканоміку ў цэлым.

Падрабязней аб прэс-канферэнцыі С. Багданкевіча чытайце ў наступным нумары «Звязды».

Аляксандр БЯРСУДСКІ.

ЛЕГЕНДЫ НЕ ПАМІРАЮЦЬ

Як вядома, легенды не паміраюць. Яны жывуць з намі і натхняюць на новыя адкрыцці і пошукі. Такой легендай у беларускім рок-н-роле стаў гурт «Бонда». Ужо некалькі гадоў гэтая зорка не ззяе на музычным небасхіле Беларусі, але яе па-ранейшаму памятаюць. Менавіта таму музыкі, якія раней ігралі ў «Бондзе», вырашылі 18 чэрвеня зноў сабрацца разам. Сёння яны працуюць у розных калектывах — «Уліс», «Крама», якія і сустрэнуцца на сцэне Альтэрнатыўнага тэатра (В. Харужай, 131-а) у 19 гадзін. Паказаўшы спачатку сваю новую работу, музыкі выканаюць песні легендарнай «Бонды». Канцэрт адбудзецца дзякуючы мецэнацкай дапамозе канцэртнага таварыства «Аншлаг», якое стала спонсарам гэтага прадпрыемства.

Зміцер ЛУКАШУК.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ДАЖЫЛІСЯ...

У Эстоніі забаронены экспарт медзі ў любым выглядзе. Сітуацыя сапраўды катастрафічная, бо з дзвярэй Акадэміі навук рэспублікі выкруцілі старажытныя медныя ручкі, а з маторных караблёў аквалангісты здымаюць медныя грабныя вінты.

СЕЗАМ, АДЧЫНІСЯ!

109 зліткаў жоўтага металу вагой у 100 кілаграмаў кожны былі знойдзены на тэрыторыі саўгаса «Янгіюль» Ташкенцкай вобласці. На кожным злітку прастаўлена вышэйшая проба—999. Праваахоўныя органы Узбекістана пачалі расследаванне з мэтай высвятлення, адкуль гэты скарб мог трапіць на палі саўгаса.

ПАЛЁГКА МАСКОЎСКІМ ВЕТЭРАНАМ

Распараджэннем прэм'ера маскоўскага ўрада Юрыя Лужкова гарадскому Савету ветэранаў вайны і працы выдзелена 335 тысяч рублёў на бягучае ўтрыманне.

ЯК ТРАНСПАРТУ ЎЕХАЦЬ У РЫНАК?

Для таго, каб людзі мелі магчымасць карыстацца паслугамі транспарту і каб самі транспартныя прадпрыемствы змаглі выжыць у наш цяжкі час, патрэбна дзяржаўная падтрымка галіны. Такі быў лейтматыў прэс-канферэнцыі ў Савеце Міністраў Беларусі, прысвечанай рабоце транспартнага комплексу ва ўмовах пераходу да рынычных адносін. У ёй прынялі ўдзел намеснік Старшыні Савета Міністраў рэспублікі Станіслаў Брыль, начальнік упраўлення Беларускай чыгункі Сцяпан Шкапіч, міністр транспарту рэспублікі Уладзімір Бародзіч, начальнік Беларускага ўпраўлення грамадзянскай авіяцыі Рыгор Фёдараў і першы намеснік міністра транспарту, кіраўнік рабочай групы па стварэнню марскога гандлёвага флоту рэспублікі Аляксей Гулецкі.

На прэс-канферэнцыі адзначалася, што цяпер заканчваецца падрыхтоўка новага закона аб транспарце, які створыць прававую базу галіны, дапаможа вызначыць прыярытэты для ўваходжання рэспублікі ў еўрапейскую эканоміку. Сярод асноўных задач — развіццё інфраструктуры галіны, сродкаў сувязі, камунікацый. Да 2005 года прадугледжана пабудаваць сучасную сетку асфальтаваных дарог у вёсцы, прывесці асноўныя аўтастрады ў адпаведнасць з сусветнымі стандартамі. Як запэўніў Станіслаў Брыль, гэта зусім не пражэкцёрскі план — тэхнічныя магчымасці і сыравіна для такой рэканструкцыі ў рэспубліцы ёсць.

З транспартных галін толькі чыгуначнікі Беларусі — адзіныя ў СНД — не карыстаюцца дзяржаўнымі датацыямі. Гэтага ўдаецца дабіцца дзякуючы таму, што павелічэнне расходаў на пасажырскія перавозкі кампенсуецца ростам тарыфаў на перавозку грузаў па тэрыторыі рэспублікі. Для падтрымкі астатніх галін урад выдзяляе вялікія сумы. Толькі пасажырскі аўтатранспарт Мінска атрымаў у гэтым годзе звыш 1 мільярда рублёў дапамогі, што дазваляе пры сабекошце адной паездкі пасажыра ў 7 рублёў захоўваць сённяшнюю, хоць і даволі высокую, цану ў 1 рубель.

У той жа час сродкаў на датацыі яўна не хапае. І калі гарадскі транспарт дзякуючы ім яшчэ зводзіць канцы з канцамі, то прыгарадны знаходзіцца сёння ў вельмі складаным становішчы — колькасць маршрутаў, асабліва ў Гродзенскай вобласці, скарачаецца. Відавочна, адзначалася на прэс-канферэнцыі, што без усеабдымнай праграмы дзяржаўнай падтрымкі пасажырскага аўтатранспарту, паслугамі якога карыстаюцца 44 катэгорыі льготнікаў, аўтапаркам не выжыць.

У цяжкім становішчы знаходзіцца і грамадзянская авіяцыя. Паводле слоў Рыгора Фёдарава, толькі для пакрыцця расходаў авіятарам трэба было б у 40 разоў(!) павялічыць тарыфы. Рэальна ж яны павялічаны ў 14 разоў. Заўважым, што авіякампаніі ЗША ў гэтыя ж дні знізілі тарыфы ўдвая, дзякуючы чаму павялічылі загрузку самалётаў і атрымалі дадатковы прыбытак.

Сярод праблем авіятараў — абнаўленне матэрыяльна-тэхнічнай базы і зношанага на 70 працэнтаў самалётнага парка, будаўніцтва ангараў для паветраных суднаў новага пакалення, мадэрнізацыя аўтаматычнай сістэмы продажу і браніравання білетаў. Усё гэта мяркуецца вырашыць з дапамогай вядучых зарубежных фірм, перагаворы з якімі ўжо вядуцца. Трэба будзе яшчэ разабрацца з зарубежнай спадчынай Аэрафлоту, арганізаваць выгадныя для рэспублікі грузавыя авіяперавозкі праз нашу тэрыторыю.

Многа пытанняў задавалася наконт стварэння рэспублікай уласнага марскога гандлёвага і рыбалоўнага флотаў.

(БЕЛТА).

НА КАГО ПРАЦУЕ «АБАРОНКА»?

У той час як на многіх прадпрыемствах рабочыя шляхам забастовак патрабуюць ад урада прыбаўку да зарплаты, ва ўтульнай блакітнай зале Палаца прафсаюзаў праходзіў брыфінг для журналістаў рэспубліканскіх выданняў. Яго арганізатары — кіраўнікі беларускіх прадпрыемстваў былога саюзнага міністэрства радыётэхнічнай прамысловасці — вырашылі не мітынгаваць, а звярнуць увагу на свае праблемы больш цывілізаванымі метадамі.

Шкада гэту галіну. Яшчэ зусім нядаўна яна была гонарам абароннай прамысловасці. За кошт падаткаў, непабудаваных школ і бальніц тут сканцэнтроўвалася ўсё лепшае, чым была багатая краіна, — лепшае абсталяванне, матэрыялы, спецыялісты. Трапляла гэта ўсё ва ўмелыя рукі, дзякуючы якім на свет з'яўляліся ўсё новыя і новыя сістэмы кіравання зброяй. Яны і сёння адны з лепшых у свеце. Лепшыя і так недарэчна непатрэбныя.

— Калі пачыналася канверсія, мы адзначалі абдуманасць і планавасць, — кажа генеральны дырэктар НВА «Інтэграл», віцэ-прэзідэнт Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі П. Гайдэнка. — Праз два гады пасля яе аб'яўлення на прадпрыемствах абарончага комплексу Беларусі ўдзельная вага вытворчасці тавараў народнага спажывання дасягнула 70—80 працэнтаў, у той час як па Саюзу планавалася значна менш. Нашы тавары не ўступалі замежным. Мы з надзеяй глядзелі ў будучыню.

Сапраўды, будучыня ў «абароншчыкаў» была б нядрэннай, каб не падзеі апошніх гадоў. Каб Саюз захаваўся і не ўтварылася СНД, арсеналы працягвалі б расці. І тое, што белавежская сустрэча на гэтым паставіла кропку, вельмі засмучае кіраўнікоў названых прадпрыемстваў.

(Заканчэнне на 3-й стар.).

БІЗНЕС — ГЭТА СУР'ЁЗНА

Цэнтр эканамічнага жыцця краін СНД, відаць, перамясціўся ў Мінск. Не паспелі пакінуць беларускую сталіцу прэзідэнты саюзаў прадпрымальнікаў рэспублік, як дарогі зноў прывялі сюды прадстаўнікоў дзелавога свету. 9 чэрвеня пачаў работу Савет Міжнароднага кангрэса прамыслоўцаў і прадпрыемцаў краін Садружнасці, Балтыі, Польшчы, Венгрыі і Балгарыі.

Пытанні парадку дня гэтага форуму ў роўнай ступені актуальныя для ўсіх названых дзяржаў. Прадпрыемцам трэба будзе дамовіцца аб каардынацыі дзейнасці ва ўмовах нарастаючых крызісных з'яў у эканоміцы. Разрыў гаспадарчых сувязей паміж прадпрыемствамі, размешчанымі ў розных, цяпер ужо незалежных дзяржавах, як вядома, прывёў да таго, што паміж імі не заключаюцца дагаворы. Больш таго, страчаны механізм адказнасці за аднабаковую адмову ад выканання падпісаных. Таму дзелавым людзям трэба будзе падпісаць пагадненне аб парадку заключэння і выканання гаспадарчых дагавораў, якое будзе насіць рэгіянальны характар і павінна быць ратыфікавана парламентамі дзяржаў, што ўваходзяць у СНД, а таксама іншых дзяржаў, якія арыентуюцца на адзіную эканамічную прастору.

Сёння ні адзін дзяржаўны орган краін СНД не мае звестак аб заканадаўстве, якое дзейнічае ў незалежных дзяржавах, утвораных на тэрыторыі былога Саюза, а тым больш краін Усходняй Еўропы, што раней уваходзілі ў СЭУ. У такім жа становішчы знаходзяцца ўрадавыя і камерцыйныя колы іншых дзяржаў свету, якія выказалі жаданне на доўгатэрміновай аснове развіваць эканамічныя сувязі з рэспублікамі СНД. Таму адна з першарадных задач, якую павінны вырашыць бізнесмены на сваім форуме, — стварэнне Міжнароднага цэнтра прававой інфармацыі.

Прадпрыемцам неабходна таксама разгледзець рад прававых пытанняў, праблемы цэнавай палітыкі, а таксама канкрэтызаваць структуру Міжнароднага кангрэса прамыслоўцаў і прадпрыемцаў, крыніцы яго фінансавання.

Аляксандр ЛЮШКЕВІЧ,
кар. БЕЛТА.

РАДЫЁФАКТ

Вызначаны састаў калегіі Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь, у яе ўвайшлі 13 чалавек. Сёлета на тэрыторыі рэспублікі будуць скарочаны 68 воінскіх фарміраванняў, дзе праходзяць службу звыш пяці тысяч чалавек.

***

Горад Севастопаль выйшаў з падпарадкавання Рэспублікі Крым. Створана ўпраўленне юстыцыі горада Севастопаля, якое напрамую падпарадкоўваецца Кіеву.

***

У Нахічэванскай аўтаномнай рэспубліцы створана незалежнае агенцтва навін — «РЭАЛ». Яго мэта аб'ектыўная інфармацыя ў гэтым рэгіёне Азербайджана.

***

Па розныя бакі барыкады апынуліся дзве рэспубліканскія арганізацыі: Літаратурны фонд Рэспублікі Беларусь і Рэспубліканскае аптова-рознічнае аб'яднанне «Белкніга». «Яблыкам разладу» стала «Кнігарня пісьменніка» ад аб'яднання «Белкніга», што па вуліцы Казлова, 2. На гэтае памяшканне прэтэндуе і Літаратурны фонд, які раней перадаў яго ў субарэнду «Белкнізе». Завершыць спрэчку гаспадарчы суд Мінскай вобласці.

***

І самалёты больш не лятаюць, і цеплаходы таксама больш не плывуць. Такое можна сказаць зараз пра Пінск. Тут ліквідавана мясцовае авіяпадраздзяленне з-за дарагоўлі эксплуатацыі сельскагаспадарчай і пасажырскай лётнай тэхнікі.

Сёння купіць нейкую запчастку для аўтамашыны ці трактара не так проста, гэта цэлая праблема. У калгасе «Барацьба» Пухавіцкага раёна ў выпадках, калі патрэбна новая дэталь, звяртаюцца да токара Мікалая Уладзіміравіча **Палікарпава.** Гэта сапраўдны майстар сваёй справы. Працуе ён у гаспадарцы ўжо 15 гадоў, і звычайны кавалак жалеза ў яго залатых руках ператвараецца ў патрэбную дэталь.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

КАЛГАСЫ РАНА ХАВАЦЬ...

Не першы раз чую па радыё, бачыў таксама па тэлебачанні пчаляра, які патрабуе, каб яму далі зямлі, і ні многа ні мала — 150 гектараў для ўтрымання сваіх 300 сем'яў пчол і калгасных 80 вулляў. І не знаходзіцца нікога, хто растлумачыў бы гэтаму чалавеку, у што абыходзіцца дзяржаве і людзям, якія жывуць на тых 150 га, гэта, здавалася б, невялікая плошча. Што вырошчваецца на гэтых гектарах, куды дзяваецца...

Зямлю хочуць прыватызаваць. А зямля ж гэта была перададзена на вечнае карыстанне сялянам і з'яўляецца з таго часу іх уласнасцю. Карацей кажучы, поўнымі гаспадарамі на ёй з'яўляюцца калгаснікі і рабочыя саўгасаў. Так запісана ў Статуце калгаса. Ды і калі ўжо гаварыць аб прыватызацыі — яе трэба пачынаць знізу ўверх.

Аднак што ж уяўляюць сабой 150 га зямлі, за якія змагаецца пчаляр, што гэтыя гектары даюць уладальнікам і дзяржаве? У Беларусі па стану на 1.01.1989 года налічвалася 5.677.000 гектараў пасяўных плошчаў. Іх апрацоўвалі 1.614 калгасаў і 893 саўгасы, у якіх працавалі 1.041.000 чалавек. Такім чынам, на кожнага з іх прыпадала ўсяго толькі 5,4 гектара гэтай зямлі. І вось 28 такіх надзелаў і разлічвае атрымаць сабе ў пажыццёвае карыстанне адзін пчаляр. І, канешне, лепшую зямлю, таму што ён мёд дасць! А пачым— гісторыя не гаворыць, і сродкі масавай інфармацыі таксама маўчаць. За чый жа кошт з гэтай мільённай арміі ўладальнікаў выдзеліць зямлю пчаляру? Трэба толькі адмераць 150 гектараў, як механічна адразу ж пазбаўляюцца сваіх надзелаў 28 жывучых і працуючых на гэтых гектарах уладальнікаў. Але гэта толькі працуючых. А ў іх жа ёсць і дзеці, унукі, надзеленыя правам спадчыны. Дзе ім жыць, калі ўсю зямлю стануць без разбору разбазарваць? Ці дасць ім хоць лыжку ад мёду аблізаць гэты пчаляр?

І што рабіць пасля «раскулачвання» калгаснікам і рабочым саўгасаў, калі адбіраць у іх іхнюю ж зямлю, якая служыць ім сродкам вытворчасці і з'яўляецца крыніцай існавання? У батракі? (На кожнага ўладальніка і будзе па 28 батракоў.)

Прыватызацыя, паўтару, пачынаецца не з таго канца. Няхай цяперашні ўладальнік вызначае тую ці іншую форму гаспадарання, няхай праводзіцца ўсё з яго згоды.

Між іншым, пры прыватызацыі зямлі калгасы і саўгасы, вядома, скароцяць вытворчасць і продаж прадукцыі, пагалоўе жывёлы і птушкі, новаствораныя прадпрымальнікі не змогуць запоўніць той разрыў, вакуум у вытворчасці, пастаўцы ў дзяржаўныя фонды і на спажыванне. Усё гэта не хутка стабілізуецца, як бы ні стараліся «стабілізатары».

Тэрмін гэтай катастрофы можа наступіць хутка, яна, бадай, ужо крочыць ўзмоцненымі тэмпамі.

Варта сказаць, што ў большасці сваёй ствараемыя новыя гаспадаркі жывуць за кошт калгасаў і саўгасаў, якія павінны забяспечыць гэтыя гаспадаркі зямлёй, тэхнікай, насеннем, жывёлай і ўсім іншым.

Нельга абысці тут і такую праблему, як дачнае будаўніцтва. Вядома, 5—10—15 сотак — гэта не 150 гектараў, але ж імі распараджаюцца па свайму гледжанню, землеўладальнікі не звязаны пастаўкамі, падаткамі... І ўсё роўна ідуць у магазін, бо што мае дачнік з кавалачка зямлі? Некалькі вёдзер бульбы, агародніны, праз некалькі гадоў — некалькі слоікаў варэння, кампоту... А больш яму і не трэба, таму што на большае патрабуюцца турботныя дні і ночы, тыдні і месяцы, якія траціць, не бачачы белага свету, вясковы мужык...

Пра дачнікаў увогуле асобная размова. Колькі разоў, асабліва вясной, калі ідзе апрацоўка дачных участкаў, і восенню, у перыяд уборкі ўраджаю, даводзілася вяртацца дамоў з магазіна з пустымі рукамі мясцовым жыхарам — без хлеба, без малака, без той жа каўбасы. На прылаўках магазінаў не заставалася і іншых прадуктаў.

Не магу зразумець і такога, калі на вачах у дачнікаў па суседству з дачамі, цяпер ужо ў «іхнім» калгасе або саўгасе, гіне паспелы вырашчаны ўраджай ад няхваткі рабочай сілы. Працягнуць бы руку дапамогі! Дарэчы, яшчэ пытанне: колькі недалічваюцца палі калгасаў гною, які за бутэлькі сівухі трапляе на дачы?!

Вёсцы цяжка. Ёй заўсёды было цяжка, але асабліва — цяпер. І вось бяда: нямногія гэта разумеюць ды і не хочуць разумець.

Аднак вярнуся да асноўнай думкі — наконт прыватызацыі зямлі, пры гэтым яшчэ раз падкрэслю: людзі, калгасы, саўгасы і іншыя прадпрыемствы АПК, ды і перапрацоўчай прамысловасці самі павінны вызначыцца, якія формы гаспадарання ім ствараць. Не трэба нічога навязваць. Хоць я не веру ў тое, што калектыўныя формы гаспадарання зжылі сябе і зусім не прагрэсіўныя. Зрэшты, многія ведаюць пра сельскагаспадарчыя арцелі ў Ізраілі — «кібуцы». І не перашкаджае ім сістэма, як, зрэшты, і яны ёй.

С. ПРЫМАК,
пенсіянер,
былы старшыня калгаса.
Пухавіцкі раён.

АД РЭДАКЦЫІ: Можна ў нечым паспрачацца з аўтарам, але варта пагадзіцца з ім у асноўным: няхай у гэты рэформенны час выбіраюць самі людзі, сяляне, як ім гаспадарыць. Няхай гэта падкажа, нават прадыктуе само жыццё. Так будзе больш надзейна. Зрэшты, у любым выпадку яно запатрабуе карэнных перамен на вёсцы. Гэта відавочна. Гэтыя перамены неабходныя ўжо ў першую чаргу для таго, каб вызваліць яе ад спрадвечнай залежнасці ад кабінетных, валюнтарысцкіх рашэнняў, з-за чаго, між іншым, ёй і было заўсёды цяжка...

НАВОБМАЦАК

У 1987 годзе цэнтральная сядзіба саўгаса імя Галавачова Буда-Кашалёўскага раёна папоўнілася адразу 50 катэджамі. У іх сталі жыць перасяленцы з Брагіншчыны, якіх з родных мясцін прагнала чарнобыльская катастрофа. Людзі ў цэлым былі задаволеныя тым, што выехалі з небяспечнай зоны, што атрымалі работу, што ім абяцалі ў хуткім часе яшчэ больш «прыгожае» жыццё: лазні, новыя школы, клуб.

Намячалася ўсё гэта знакамітым другім этапам забудовы чарнобыльскіх аб'ектаў, калі населеныя пункты павінны былі добраўпарадкаваць як след: і асфальт пракласці, і магазіны пабудаваць, і ачагі культуры. Але ўсё гэта адкладвалася з году ў год, і зараз у Сяльцы па-ранейшаму няма лазні, дзеці займаюцца ў драўлянай школе даваенных часоў, а драўляны клуб згарэў летась, нібы тая свечка.

І мясцовыя жыхары, і мясцовыя ўлады ўсе надзеі ўскладалі на сёлетні год, каб, нарэшце, скрануць з месца гэты цяжкі воз. Ды толькі дарэмна: у сувязі з вядомымі падзеямі апошніх часоў у жыцці былога СССР надзеі на лепшае рухнулі.

— І не толькі ў гэтай гаспадарцы, — з сумам канстатуе начальнік упраўлення капітальнага будаўніцтва райвыканкома Мікалай Сахар. — Такі ж малюнак і ў іншых пунктах, у тым ліку і ў райцэнтры. Асабліва гэта датычыць жылля, якога ў горадзе чакаюць тысячы людзей. Калі летась гэтая праграма была выканана, дык сёлета яна трашчыць па ўсіх швах. І гэта нягледзячы на тое, што мясцовыя будаўнікі з МПМК-92 стараюцца з усіх сіл. Дастаткова сказаць, што з пачатку года яны падагналі работы на некалькіх жылых дамах і заказчык — тое ж упраўленне капітальнага будаўніцтва — ніяк не можа разлічыцца з імі, бо мае вялікую запазычанасць перад будаўнікамі — аж на 4,5 мільёна рублёў. Прычына? Абсалютная большасць арганізацый і ўстаноў, якім узводзяцца кватэры, не маюць грошай і сядзяць на картатэцы.

Дык за кошт чаго будзе МПМК? Бярэ крэдыты ў банку. Але зараз гэтая «масленіца» скончылася: будаўнікі не хочуць і не могуць зацягваць на ўласнай шыі эканамічную пятлю і будуць працягваць работы толькі на тых аб'ектах, гаспадары якіх будуць ім плаціць. Астатнія ж будуць на няпэўны час замарожаны, і ўжо відаць, што доўгачаканыя навасёллі многіх людзей надоўга адкладваюцца. Даходзіць нават да абсурду. Важнейшай будоўляй у райцэнтры з'яўляецца водазабор: з пітной вадой тут цэлая праблема. Бо днём яна можа падавацца ў кватэры, размешчаныя не вышэй трэцяга паверха. Дык вось, водазабор той узводзіцца з 1987 года і павінен быць закончаны сёлета. Са студзеня будаўнікі асвоілі тут у цэнах сённяшняга дня 950 тысяч рублёў і засталося выканаць работ зусім мала. Аб'ект узводзіцца па чарнобыльскай праграме, і дзіўна, што зноў-такі яго пабудуюць за кошт сродкаў будаўнікоў, бо ніхто на яго не выдзеліў ні капейкі.

Таму не даводзіцца здзіўляцца, што начальнік МПМК-92 Пётр Андросенка кожны дзень турбуе М. Сахара: давай грошы, разлічвайся, мы сядзім без зарплаты. А таму хоць ты хавайся куды.

— І калі ў мінулыя гады, — успамінае Мікалай Паўлавіч, — заказчык звычайна падганяў будаўнікоў, дык зараз атрымліваецца ўсё наадварот. І тое, што яны будуць працаваць там, дзе ім будуць плаціць, зусім зразумела. Але як быць тым, хто не па сваёй віне сеў на картатэку?

Сапраўды, як? Хіба толькі выкручвацца, займацца нейкімі не ўласцівымі для калектыву работамі, каб зарабіць капейку. І калі раней гэта называлася сацыялістычнай прадпрымальнасцю, дык цяпер — барацьбой за выжыванне.

— А якая ж будаўнічая праграма на гэты год і якая перспектыва? — гэта мае апошняе пытанне М. Сахару.

— Праграма на паперы дакладна акрэсленая. А на справе — зрыў за зрывам. Перспектыва? Туман туманам, наперад ідзём навобмацак. Раз за разам натыкаемся на розныя перашкоды, разбіваем сабе насы, саджаем гузакі. Застаецца толькі чакаць лепшых часоў. Але ці дачакаемся, ці дажывём? — і ён цяжка ўздыхае.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.
Буда-Кашалёўскі раён.

САЦЫЁЛАГІ ПАПЯРЭДЖВАЮЦЬ ПАЛІТЫКАЎ. АЛЕ ПАЛІТЫКАМ ПАТРЭБНЫ ГРОШЫ

На разгляд Савета Міністраў вынесены праект рашэння аб стварэнні рэспубліканскай сістэмы сацыялагічнага маніторынгу раёнаў, пацярпеўшых ад аварыі на ЧАЭС. З такой ініцыятывай Дзяржкамчарнобыль рэспублікі выступіў пасля азнаямлення з вынікамі даследаванняў, праведзеных інстытутам сацыялогіі. Аглядальнік «Звязды» Уладзімір Хількевіч сустрэўся з дырэктарам інстытута, членам-карэспандэнтам Акадэміі навук Яўгенам БАБОСАВЫМ.

— Яўген Міхайлавіч, якія найбольш адметныя праблемы выявілі даследаванні?

— Я сказаў бы, што існуе адна агульная праблема — выжыванне. Яна паўстала гэтак жа востра, як некалі, прабачце за змрочнае параўнанне, у 1941 годзе. Я не звяртаўся б да гістарычных паралеляў, калі б не адна акалічнасць: Вялікая Айчынная вайна забрала 2 мільёны 200 тысяч жыццяў людзей розных нацыянальнасцей толькі ў Беларусі. І вось зараз на тэрыторыі рэспублікі пад чорным крылом Чарнобыля зноў апынулася прыкладна 2 мільёны 200 тысяч чалавек. Бываюць жа такія супадзенні! І трэба зрабіць усё, каб на гэты раз ахвяр не было зусім, альбо як мага менш. Для чаго не лішне ведаць аб грамадскіх працэсах і тэндэнцыях, што адбываюцца ці толькі намеціліся ў забруджаных радыяцыяй раёнах.

Чарнобыльская аварыя выклікала тут ломку ўсяго жыццёвага ўкладу, рэзкую змену пасяджэнняў паводзін і нават каштоўнасных арыентацый людзей. Даследаванні паказваюць незадаволенасць насельніцтва практычна ўсімі бакамі жыцця, якая ўсё больш павялічваецца. Яшчэ рана на сабе вельмі трывожна. А яшчэ (мне аб гэтым гаварыць непрыемна) — рост недавер'я да органаў улады, няверʼе ў іх здольнасць эфектыўна перадолець негатыўныя вынікі трагедыі. Калі ў 1989 годзе дзейнасць мясцовых органаў адмоўна ацаніла 46,8 працэнта апытаных, то праз два гады ўжо 54,4.

У ходзе даследаванняў на першы план выходзіць комплекс праблем харчавання і сацыяльнай абароненасці. Яны сёння вызначаюць палосы напружанасці. Скажам, у Гомельскай вобласці толькі 2,8 працэнта апытаных лічаць, што меры па сацыяльнай абароне пацярпеўшых ад катастрофы можна прызнаць дастатковымі, а 81,9 працэнта выказваюць процілеглую ацэнку. Большасць апытаных адчуваюць сябе абдзеленымі, абыдзенымі ўвагай і клопатамі, асабліва з боку ўлады і органаў аховы здароўя. Здаецца неверагодным, але і сёння, праз столькі гадоў пасля аварыі, звыш 26 працэнтаў рэспандэнтаў, якія пражываюць у зоне пастаяннага кантролю у Гомельскай вобласці, канстатуюць поўную адсутнасць тут якіх-небудзь мер, накіраваных на прафілактычнае аздараўленне насельніцтва. Яшчэ 23 працэнты сцвярджаюць, што прафілактычная работа праводзіцца нерэгулярна, ад выпадку да выпадку. Калі ўлічыць, што 37 працэнтаў апытаных не ведаюць, што адказаць, то стане ясна, у якім стане аздараўленчая дзейнасць. Вельмі хацелася б, каб на гэтыя звесткі адрэагавалі народныя дэпутаты, члены ўрада. Нам усім важна памятаць, што людзі ў зоне маюць шэраг праблем, але ў дадатак да іх — невыразны страх за здароўе, асабліва за будучыню дзяцей, абмежаванасць і нязручнасць. Гэта і тое, што прыводзяць у хутчэй

— Ці так зразумеў: у комплексе мер па сацыяльнай абароненасці людзей на першае месца стільным выхадзіць ахову здароўя?

— Апошнім часам прыярытэты зрушваюцца ў бок эканамічных праблем, але ахова здароўя заўсёды была і будзе ў ліку асноўных. Што зусім зразумела, бо радыяцыя — перш за ўсё небяспека для чалавечага арганізма. Ведаючы гэта, нашы землякі ў «хворых» раёнах набылі значны душэўны дыскамфорт. У першай апытанні 61,6 працэнта рэспандэнтаў адчувалі пачуццё трывогі; 72,6 — моцнае хваляванне, 74,4 знаходзіліся ў стане заклапочанасці. У 27 працэнтаў абследаваных урачы ўстанавілі псіхасаматычныя расстройствы, якія прыводзяць да рэзкіх парушэнняў адаптацыі, у тым ліку сацыяльнай, росту неўратычных рэакцый. Толькі 8 працэнтаў у Гомельскай і 11 — у Магілёўскай ацэньваюць стан свайго здароўя як нармальны. Пры гэтым дзве трэці сцвярджаюць, што здароўе іх і іхніх дзяцей за апошнія гады пагоршылася.

— Ва ўсіх вашых распрацоўках найбольш моцнае ўражанне пакідаюць выкладкі па тэме аховы мацярынства і дзяцінства. Як бы вы пракаменціравалі шакіруючую лічбу 8,3 працэнта?

— Менавіта такая мізэрная колькасць апытаных жыхарак пацярпеўшых раёнаў ва ўзросце да 40 гадоў выказала гатоўнасць стаць у бліжэйшы час маці. Процілеглую пазіцыю займаюць 74,7 працэнта. Вельмі трывожныя лічбы. Але яны ў пэўнай ступені заканамерныя. Усё зноў жа ідзе ад быцця. Кожная чацвёртая жанчына не ўпэўнена, што дзіця вырасце здаровым. А яшчэ з пачаткам пераходу да рынку рэзка знізіўся жыццёвы ўзровень сем'яў. Шмат складанасцей з забеспячэннем экалагічна чыстымі прадуктамі. Праведзенае ў канцы 1991 года ў радзе раёнаў Гомельскай і Магілёўскай абласцей апытанне паказала, што толькі 5 працэнтаў рэспандэнтаў лічаць забеспячэнне іх дзяцей «чыстымі» прадуктамі здавальняючым. Колькасць жа незадаволеных — ад 48,3 працэнта ў Слаўгарадскім раёне да 73 працэнтаў у Рэчыцы. Асабліва шмат нараканняў на забеспячэнне малалетніх дзяцей вітамінамі, фруктовымі і гароднімнымі сумесямі, мяснымі кансервамі. Калі гэта наша гутарка трапіць на вочы адказным гандлёвым работнікам, то асабіста для іх дададзім: больш палавіны апытаных адзначаюць хібы ў забеспячэнні дзетвары падручнікамі, кнігамі, сшыткамі; каля трэці — адзеннем, абуткам і нават цацкамі.

Неспрыяльны псіхалагічны фон, які існуе вакол дзяцей, не садзейнічае духоўнаму развіццю асобы. Падлеткі адчуваюць сябе нейкімі ахвярамі, якім наканавана ўсё жыццё атрымліваць дапамогу ад іншых, а не станавіцца моцна на ўласныя ногі. Фарміруецца сацыяльна апатычнае асяроддзе. У школьнікаў зніжаецца цікавасць да вучобы, сярод іх усё часцей сустракаеш троечнікаў, меншай стала прыцягальнасць працы. Задумайцеся: амаль у палавіны абследаваных дзяцей адзначаны асобныя з'явы затрымкі разумовага развіцця.

Вядома, вельмі адбіваецца недахват кваліфікаваных настаўнікаў, слабая матэрыяльная база школ, адсутнасць умоў для цікавай гуртковай работы, заняткаў фізкультурай і спортам. Гэта якраз тая нітачка, за якую і трэба цягнуць, каб развязаць вузельчык і не сфарміраваць своеасаблівую «касту адвергнутых». І, безумоўна, звярнуць увагу на прафілактыку захворванняў. Бо толькі 16,6 працэнта рэспандэнтаў у Гомельскай і 12,8 працэнта — у Магілёўскай абласцях лічаць, што іх дзеці праходзяць рэгулярны медыцынскі агляд. Адпаведна 13,9 і 24,7 працэнта заяўляюць, што такія агляды наогул не праводзяцца. Як бачым, значная колькасць дзяцей «выпадае» з поля зроку ўрачоў.

Наогул, патрабавальнасць да медыкаў апошнім часам павялічылася. Мала хто задаволены іх работай. Праўда, трэба мець на ўвазе, што колькасць зваротаў за дапамогай пасля аварыі павялічылася ў 4—6 разоў...

— А ўмовы, у якіх медыкі працуюць, пагоршыліся.

— Мякка кажучы. Галоўная праблема — дэфіцыт кваліфікаваных спецыялістаў. Укамплектаванасць медыцынскіх устаноў кадрамі складае менш 70 працэнтаў. Матэрыяльна-тэхнічная аснашчанасць гэтых устаноў характарызуецца іх кіраўнікамі як дрэнная, нездавальняючая. Урачы і медыцынскія сёстры незадаволены сваёй заработнай платай, арганізацыяй харчавання, сістэмай ільгот і кампенсацый за работу ў забруджаных раёнах, умовамі радыяцыйнай бяспекі. Медыкі ж таксама людзі.

Не многім адрозніваецца сітуацыя, якая склалася з забеспячэннем настаўнікаў і іншых спецыялістаў, што нараджае міграцыйныя настроі.

Прычым, залежнасць тут часта самая прамая. З тых, хто жыве ва ўласным доме, імкнуцца пераехаць у іншае месца 21,5 працэнта. Тых, хто кватаруе ў гаспадара ці жыве ў інтэрнаце, — у два разы больш. Ёсць над чым падумаць мясцовым уладам.

— І наколькі моцныя міграцыйныя настроі? Не толькі сярод спецыялістаў, але наогул.

— Больш за 20 працэнтаў жыхароў забруджаных раёнаў збіраюцца пераехаць у іншы горад (перш за ўсё ў горад) ці вёску іншага раёна Беларусі (менавіта Беларусі). За апошнія два з лішкам гады з зоны бедства перасялена 83,5 тысячы чалавек. Аднак перасяленне не заўсёды праводзілася прадумана і арганізавана. У Чачэрскім, Кармянскім, Чэрыкаўскім раёнах ходам гэтага складанага працэсу незадаволена ад 52 да 74 працэнтаў апытаных. У многіх выпадках — створанымі на новым месцы ўмовамі альбо наладжаным досыць халодным прыёмам. Выдзелім важнейшыя з сацыяльна негатыўных з'яў, што ўзніклі ў выніку недастаткова прадуманай эвакуацыі.

У Гомельскай і Магілёўскай абласцях павялічваецца ўдзельная вага асоб старэйшага, непрацаздольнага ўзросту пры адначасовым значным скарачэнні маладзейшых. Атрымліваюцца значныя перакосы ў структуры занятасці — востры недахват настаўнікаў і медработнікаў, аб чым мы гаварылі, а таксама кваліфікаваных рабочых і механізатараў. На плечы тых, хто застаўся, кладзецца куды большы цяжар — растуць інтэнсіўнасць працы і працягласць працоўнага дня, павялічваюцца аб'ёмы выконваемых работ, а значыць, парушаецца рэжым працы і адпачынку. Не дзіўна, што сярод тых, хто застаўся, усё больш узмацняецца ўжо знаёмае нам пачуццё ахвяры, заложніка, аб якім няма каму паклапаціцца. А гэта падагравае сацыяльную азлобленасць. Небяспечнае пачуццё. Яно можа прывесці ў далейшым да адхілення ад нормы практычна ва ўсіх сферах адносін паміж асобнымі людзьмі і нават цэлымі сацыяльнымі групамі. Палітыкам варта звярнуць на гэта ўвагу. Канечне, на ўсё патрэбны грошы. Але ж на тое яны і палітыкі, каб адрозніваць першачарговае ад другараднага. Па праторанай дарозе весці за сабой грамаду лёгка. Па цаліку, пабітаму на калдобіны, цяжэй

У 2000 годзе многія ўспомняць М. С. Гарбачова, які абяцаў кожнаму асобную кватэру. У апошні час будаўнікі баяцца беспрацоўя. Аб прычынах гаварыць няма сэнсу. Цэгла, раствор, метал, тэхніка — іх адсутнасць на будаўнічых пляцоўках у многіх выпадках зразумелая.

Але як растлумачыць адсутнасць заказаў на будаўніцтва? Няўжо ў нас ужо кожны мае сваю кватэру? Дарэчы, будаўнікі не патрабуюць цяпер сучасных тэхналогій, спецыяльных прыстасаванняў і тэхнікі, яны працуюць нават нягледзячы на адсутнасць пітной вады. Была б работа, а з ёю зарплата.

НА ЗДЫМКАХ: на будаўнічай пляцоўцы БУ № 222 будтрэста № 7; майстар сваёй справы Ігар ЦЯРЭНЯ.

Аляксандр КУШНЕР.

ГІСТОРЫЯ БЕЗ «БЕЛЫХ ПЛЯМ»

ПРАЗ ЦЕРНІ—ДА ЗОРАК

У айчыннай касманаўтыцы нямала загадак. Адна з іх звязана з арбітальнымі пілатуемымі станцыямі.

Ідэя стварэння арбітальнай пілатуемай станцыі (АПС), вылучаная яшчэ ў пачатку стагоддзя Цыялкоўскім, была ажыццёўлена ў 1971 годзе, калі 19 красавіка над Зямлёй пачала працаваць АПС «Салют». Але адначасова з ёй праектавалася і была створана другая станцыя, атрымаўшая назву «Алмаз», прызначаная для вырашэння задач навуковага, народнагаспадарчага і абароннага значэння, аснашчаная... невялікай гарматай!

Работы па стварэнню арбітальнай станцыі «Алмаз» вяліся пад кіраўніцтвам генеральнага канструктара Уладзіміра Мікалаевіча Чаламея (1914—1984). Яе зыходны праект быў зацверджаны ў 1967 годзе.

Станцыя масай каля 19 тон па задуме яе стваральнікаў павінна была стаць камфартабельным назіральным пунктам у космасе для экіпажа з трох чалавек. Асноўныя задачы: эканамічны і ваенны (перамяшчэнне баявой тэхнікі) кантроль. Для гэтых мэт на станцыі прадугледжвалася ўстаноўка аптычнага візіра, які дазваляе «спыняць» бег зямной паверхні і назіраць асобныя дэталі, панарамна - агляднага ўстройства і вялікага аптычнага тэлескопа для назірання за Зямлёй, а таксама перыскапічнай сістэмы для агляду навакольнай касмічнай прасторы.

Вучоныя, а галоўным чынам ваенныя, не маглі ў той час выключыць захоп ці нават знішчэнне станцыі «патэнцыяльным праціўнікам» пры дапамозе спадарожнікаў, работы над якімі вяліся тады ў ЗША. Таму на АПС «Алмаз» і ўстанавілі невялікую авіяцыйную скарастрэльную гармату канструкцыі А. Нудэльмана. Канешне, гэта быў сродак абароны, а не нападу.

Да сярэдзіны 1970 года на заводзе зварылі карпусы васьмі стэндавых і двух лётных блокаў АПС. Над яе «начынкай» працавала бюро У. Чаламея. У Цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў з ужо лятаўшых і прайшоўшых курс агульнай касмічнай падрыхтоўкі ваенных лётчыкаў былі сфарміраваны экіпажы. Да пачатку 1973 года першая АПС «Алмаз» прайшла комплексныя выпрабаванні ўсіх сістэм і была дастаўлена на Байканур.

Старт адбыўся 3 красавіка (ТАСС паведаміла пра вывад на арбіту станцыі «Салют-2»). Але ў выніку няспраўнасці ў рухальнай устаноўцы на трынаццатыя суткі палёту адбылася разгерметызацыя корпуса АПС з паступовым выхадам са строю ўсіх сістэм. 29 красавіка яна ўвайшла ў шчыльныя слаі зямной атмасферы і згарэла над Індыйскім акіянам. Праўда, афіцыяльны друк паведаміў, што «на працягу ўсяго палёту са станцыяй падтрымлівалася ўстойлівая радыёсувязь, кантралявалася работа бартавых сістэм, на Зямлю паступала інфармацыя аб выкананых эксперыментах і даследаваннях... Усе бартавыя сістэмы і навуковая апаратура станцыі функцыяніравалі нармальна».

Няўдалым быў палёт і наступнай аналагічнай станцыі, выведзенай на арбіту 5 лістапада 1973 года. Збоі ў сістэмах кіравання і арыентацыі прывялі да выпрацоўкі ўсяго паліва. «Схаваць канцы ў ваду» Міністэрства абароны вырашыла так: АПС затапілі ў акіяне і перайменавалі ў «Космас-637».

Пасля падрабязнага аналізу няўдач вучоныя і канструктары прынялі меры па павышэнню надзейнасці АПС. І яны далі станоўчы вынік. «Салют-3» («Алмаз-2») паспяхова выканаў запланаваную праграму. 14 сутак на яе борце працавалі палкоўнік П. Паповіч і падпалкоўнік-інжынер Ю. Арцюхін. Аднак не абышлося без «лыжкі дзёгцю». Наступнаму экіпажу (падпалкоўнік Г. Сарафанаў і палкоўнік - інжынер кандыдат тэхнічных навук Л. Дзёмін) на касмічным караблі «Саюз-15» з-за няспраўнасці, што ўзнікла ў сістэме збліжэння, са станцыяй састыкавацца не ўдалося. Але і тут вырашылі ўтаіць сапраўдную карціну: вымушаную пасадку ў начных умовах аб'явілі «запланаваным і паспяхова выкананым эксперыментам». Хоць пошукава-ратавальным службам і касманаўтам давялося дзейнічаць у экстрэмальных умовах.

Запуск наступнай АПС «Алмаз-3» («Салют-5») адбыўся 22 чэрвеня 1976 года. На працягу двух тыдняў палёт станцыі ажыццяўляўся ў аўтаматычным рэжыме, а потым яна прыняла першы экіпаж у саставе палкоўніка Б. Валынава і падпалкоўніка-інжынера В. Жолабава. Спачатку ўсё ішло штатна: касманаўты праводзілі запланаваныя даследаванні, назіранні і эксперыменты, падрыхтаваныя вучонымі і Міністэрствам абароны. Але абстаноўка ў час падрыхтоўкі і ажыццяўлення «сакрэтнай місіі», цяжкія ўмовы работы (у тым ліку і ў скафандрах) на борце, парушэнне звыклага для чалавека рэжыму працы і адпачынку, недастатковая псіхалагічная падтрымка з Зямлі, а таксама невыкананне экіпажам у поўным аб'ёме фізтрэніровак прывялі да хранічнага недасыпання касманаўтаў і рэзкага пагаршэння самаадчування Жолабава, які апынуўся на мяжы псіхічнага зрыву. (Да такога вываду потым прыйшла створаная са спецыялістаў розных напрамкаў камісія). 24 жніўня, за два тыдні да намечанага тэрміну, экіпаж быў вернуты на Зямлю. А Жолабаву потым давялося пакінуць атрад.

Толькі палкоўнік В. Гарбатко і падпалкоўнік - інжынер Ю. Глазкоў, адпрацаваўшы на станцыі 17 сутак, здолелі выканаць намечаныя эксперыменты, даследаванні і назіранні. АПС «Амаз-3» завяршыла свой палёт 8 жніўня 1977 года. Да наступнай станцыі ў сілу самых розных прычын справа так і не дайшла. У СССР атрымала працяг толькі адна праграма пілатуемых станцый. У выніку былі створаны АПС «Салют-6» і «Салют-7» з двума стыковачнымі агрэгатамі, а потым і АПС «Мір», якая і цяпер лятае над Зямлёй.

Але «фірма Чаламея» працягвала работы над АС «Алмаз» — цяпер ужо ў беспілотным варыянце. Адмова ад экіпажа дазволіла размясціць удасканаленую апаратуру для дыстанцыйнага даследавання Зямлі і унікальны радыёлакатар бакавога агляду з высокім раздзяжваннем. (Яго аналагі ўстанаўліваліся на аўтаматычных міжпланетных станцыях «Венера-15» і «Венера-16» для складання радыёкарты паверхні нашай касмічнай суседкі).

Першы запуск аўтаматычнага «Алмаза» аказаўся няўдалым з-за аварыі ракеты-носьбіта «Пратон». У ліпені 1987 года АС «Алмаз», атрымаўшая назву «Космас-1870», выйшла на арбіту. Інфармацыя, атрыманая з борта станцыі, была выкарыстана ў інтарэсах народнай гаспадаркі і абароны краіны.

Нарэшце 31 сакавіка 1991 года мадыфікаваная АС «Алмаз» стала працаваць пад сваёй сапраўднай назвай. Яе апаратура дазваляе рабіць здымкі ў любое надвор'е для мэт геалогіі, картаграфіі, экалогіі, сельскай гаспадаркі, вывучаць метэаралагічную і лядовую абстаноўку.

Уладзімір ЛАРЫЁНАЎ.

НА ЗДЫМКУ: Б. ВАЛЫНАЎ (злева) і В. ЖОЛАБАЎ пасля вяртання на Зямлю.

ЖОНКА ЦЭЗАРА ТАКСАМА ПАД ПАДАЗРЭННЕМ

З 44 дэпутатаў мясцовых Саветаў, якія ўчынілі злачынствы летась, асуджаны толькі 8.

Што дэпутаты таксама людзі, мы ў прынцыпе здагадваліся. Ад таго, што чалавека кудысьці выбралі, ён не перастаў хацець есці, піць, спаць, прабачце, любіць жанчын і г. д. Аднак наша ўяўленне хоча бачыць на месцы дэпутата не проста суседа Іванова з усімі яго закідонамі, а рыцара без страху і папроку. Гэткую жонку Цэзара, якая знаходзіцца па-за падазрэннямі. Так не бывае. Інфармацыя, якую прадставіў рэдакцыі першы намеснік Генеральнага пракурора Беларусі У. КАНДРАЦЬЕЎ, ставіць «жонку Цэзара» пад вялікае падазрэнне.

— Уладзімір Кандрацьевіч, а, уласна кажучы, чым выкліканы гэты крок пракуратуры: узяць і рассакрэціць даволі пікантныя факты? Паказаць, што вы, так сказаць, на баку закона ці што іншае?

— Тут свае тонкасці, свая спецыфіка. Для нас дэпутат — звычайны чалавек, які ў прынцыпе можа ўчыніць нешта проціпраўнае. Работу па дэпутатах мы вялі штогадова, інфармавалі каго трэба. Іншае пытанне, што мы не маглі абнародаваць ніводнага прозвішча.

— Прычына, канешне, дэпутацкая недатыкальнасць?

— Так. З аднаго боку, існуе артыкул 142 Крымінальна-працэсуальнага кодэкса, які дае права следчаму прыцягнуць чалавека да адказнасці пры наяўнасці доказаў злачынства, з другога — закон не дае магчымасці прыцягнуць яго да адказнасці, калі ён народны дэпутат і калі яго калегі згоды на гэта не далі. Атрымліваецца бязглуздзіца. Па чалавеку, як гаворыцца, плача турма, але судзіць яго не могуць — народны выбраннік.

— Я так зразумеў, што апынуўся ў вашым кабінеце не выпадкова і прозвішчы будуць абнародаваны?

— Менавіта так. І першае — Я. Марозаў, дэпутат Ленінскага раённага і Бабруйскага гарадскога Саветаў народных дэпутатаў. Кароткая сутнасць яго «подзвігу».

29 лютага гэтага года Марозаў сумесна са сваімі знаёмымі А. і Г. Зіміными склаў пратакол на прадаўца магазіна № 8 АРЗа Бабруйскага рачнога вузла І. Выхас. Нібыта ў абедзенны перапынак яна знаходзілася ў нецвярозым стане на рабоце. Тут жа жанчыне намякнулі: плаці і непрыемнасцей не будзе. Спыніліся на суме 4 тысячы рублёў. Марозаў дзейнічаў праз А. Зіміна.

І. Выхас паведаміла аб усім у міліцыю. Як звычайна ў гэтых выпадках, ёй далі памечаныя грошы, і 18 сакавіка жанчына перадала іх Зіміну. Грошы вырашылі дзяліць непасрэдна ў дэпутацкім пакоі Марозава. Тут і былі ўзяты Марозаў і Зімін з доказамі злачынства, у прысутнасці панятых. Свае 2 тысячы Марозаў паспеў кінуць у скрыню стала, што было заўважана.

— Вельмі цікава, Уладзімір Кандрацьевіч, і што далей?

— Раённы даў, а гарадскі Савет згоды на прыцягненне Марозава да адказнасці не даў без усякай матывіроўкі. Пытанне аб ім разглядалася на абл-савеце.

У працяг гэтай справы: Я. Марозаў быў тройчы судзімы. Першы раз у Пензенскай вобласці за крадзеж і рабаўніцтва. Гэта было ў 1965 годзе. Яшчэ двойчы грамадзянін Марозаў меў справу з праваахоўнымі органамі — у 1978 і 1979 годзе, таксама за крадзеж і рабаўніцтва. Апошні раз — з прымяненнем артыкула 59 КК БССР (прымусовае лячэнне ад алкагалізму).

— Можна лічыць гэты выпадак выдаткам раптам наступіўшай дэмакратыі. Тады, як вы памятаеце, для вылучэння ў кандыдаты патрабавалася толькі лаяць камуністаў і ўладу. Ну, а зараз, відаць, трэба кожнаму аддаваць па заслугах?

— Пракуратура займаецца наглядам, я хачу гэта падкрэсліць. Ні судзіць, ні міласаваць права мы не маем. Аб злачынствах, учыненых дэпутатамі на тэрыторыі рэспублікі, аб парушэннях, якія дапускаюцца асобнымі мясцовымі Саветамі адносна ўстаноўленага законам парадку вырашэння пытанняў, звязаных з дэпутацкай недатыкальнасцю, двойчы ўносіліся ў мінулы Прэзідыум Вярхоўнага Савета інфармацыйныя запіскі. Карэннага змянення, аднак, не наглядаецца і зніжэння росту злачынстваў з боку дэпутатаў — таксама.

— Вы хочаце сказаць: Прэзідыум Вярхоўнага Савета ігнаруе гэту інфармацыю?

— Я хачу сказаць толькі тое, што кажу. У 1991 годзе 44 дэпутаты ўчынілі злачынствы, з іх толькі 8 прыцягнуты да крымінальнай адказнасці і асуджаны — 18 працэнтаў. 24 дэпутаты выйшлі сухімі з вады — Саветы не далі згоды на прыцягненне іх да адказнасці. У адносінах да чатырох справы спынены праваахоўнымі органамі.

— Уладзімір Кандрацьевіч, усё гэта нагадвае самую сапраўдную, прабачце, шайку. Няўжо так?

— Магчыма, вы перабольшваеце. Але, так, нам іншы раз прысылаюць такія паперы, што нават цяжка верыцца. Згоды на прыцягненне дэпутата Іванова да адказнасці не даём — прыблізна такое. І ўсё. Ніякіх матываў. Не даём.

Бывае, што дэпутат учыняе злачынства не адзін. І гэта вельмі зручна, бо асуджаны ён не будзе, на нары ляжа яго, так сказаць, «паплечнік». Той жа Марозаў на волі, а яго саўдзельнік А. Зімін — там, дзе яму і належыць быць. Народ не такі наіўны, як здаецца, падобныя факты канчаткова знішчаюць веру ва ўладу.

— Звычайнае зараз пытанне: а як за мяжой?

— Адстаўка. Марозаў у парламент там трапіць не можа. Усе пры жаданні могуць азнаёміцца з жыццёвым шляхам кандыдата ў дэпутаты ад моманту з'яўлення на свет.

— Цікава было б глянуць на «чорны спіс»...

— Калі ласка. Думаю, народ павінен ведаць сваіх «герояў».

Вось, скажам, дэпутат Лахвенскага сельсавета Лунінецкага раёна М. А. Яраховіч украў у калгасе паліўную помпу. Сельсавет згоды на прыцягненне да адказнасці не даў, матывуючы тым, што, цытую, «учыненае злачынства адбылося па прычыне неабдуманасці таго, што за гэтым адбудзецца». Маленькі хлопчык, ведаеце, нічога не разумее! Справа спынена.

Пракуратура Брэсцкага раёна 20.08.91 г. узбудзіла справу па факту гібелі вадзіцеля калгаса імя Куйбышава М. І. Клюка. Устаноўлена: адказнасць нясе старшыня таго ж калгаса, ён жа дэпутат Жабінкаўскага райсавета В. В. Парфянюк. Справа спынена, згоды не атрымана.

Амаль такі ж выпадак, таксама ў Брэсцкім раёне: загінуў зваршчык М. І. Шпендзік. Старшыня калгаса «Пагранічнік» П. І. Каліноўскі, як вы разумееце, адказнасці пазбегнуў.

У Нясвіжскім РАУС знаходзіцца крымінальная справа адносна дэпутата Леановіцкага сельскага і Нясвіжскага раённага Саветаў старшыні калгаса «1 Мая» В. П. Скудро. Тут такі «паслужны спіс»: у змове з В. А. Галавачом украў з поля 5.100 кілаграмаў бульбы, летам 1990 года бязвыплатна перадаў жыхару Масквы Н. новы дом-бытоўку коштам 4.020 рублёў і аддаў указанне брыгадзіру часовай брыгады Карпецяну адпусціць без аплаты 10 тон асфальту для пакрыцця тэрыторыі прыватнага домаўладання старшыні рэвізійнай камісіі калгаса І. Б. Скудро. Справа спынена.

Дэпутат Маладзечанскага райсавета, старшыня райспажыўсаюза М. Ф. Пальчэўскі ўкраў дзяржаўныя сродкі ў суме 1,5 тысячы рублёў. Тут ужо згоду не даў Мінскі абласны Савет.

Уласна кажучы, пералічваць доўга. Самыя розныя выпадкі, як і ў звычайнай практыцы. Вынікі толькі незвычайныя. Простага вадзіцеля, які наехаў на пешахода і нанёс яму цяжкія цялесныя пашкоджанні, чакае суд. Дэпутат жа Краснапольскага райсавета В. В. Юркін, аказваецца, учыніў злачынства па неасцярожнасці. Так кваліфікуе здарэнне Савет. А міліцыя ўказвае на парушэнне правіл дарожнага руху.

Можна ездзіць п'яным, красці, складаць фіктыўныя дакументы, могуць гінуць людзі і г. д. — дэпутацкі статус усё спіша. Цярпець гэта далей немагчыма і злачынна. Гэта прамая дыскрэдытацыя дэпутацкага корпуса рэспублікі.

— Памятаю, падчас работы ў «раёнцы» гутарыў з кандыдатам у дэпутаты, калгасным механікам. Ці ёсць, пытаюся, у вас праграма? Якая? Ну, як вы ўяўляеце сабе работу ў Савеце? Чаго? Слухай, кажа, што ты да мяне чапляешся? Што рабіць — скажуць. Механіка выбралі, а мой пра яго артыкул «зарэзалі». Ён зараз вырашае лёс жыхароў раёна, слава Богу, ужо не мой. Не ведаючы добра ніводнага закона. Я гэту байку расказваю, каб спытаць: што з яго возьмеш?

— Вось-вось. Мы выбіралі па завядзёнцы: трэба дык трэба, гэтага дык гэтага. Барацьба ішла на вышэйшым узроўні, а ў мясцовых Саветах яе не было. Вынік вядомы: туды траплялі выпадковыя, часта, скажам так, не вельмі сумленныя людзі.

— Падазраю, Уладзімір Кандрацьевіч, што гэтыя 24 — частка айсберга. Сумняваюся, што ўсе да аднаго дэпутаты абласных і Вярхоўнага Савета — крыштальна чыстыя людзі. Але ў прынцыпе праблема адна і тая ж. Лепш паведаміце: што трэба рабіць?

— Мы падрыхтавалі прапановы адносна змяненняў у Законе «Аб статусе народнага дэпутата мясцовага Савета народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь».

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 19.5.92 г. прыняў пастанову «Аб практыцы пазбаўлення дэпутацкай недатыкальнасці народных дэпутатаў мясцовых Саветаў народных дэпутатаў у сувязі з учыненнем імі правапарушэнняў».

— Дзякуй, Уладзімір Кандрацьевіч, поспехаў Вам!

АСАБІСТАЕ МЕРКАВАННЕ. Заўтрашняе надвор'е залежыць ад сённяшняга ветру, — такая думка прыйшла мне ў галаву, калі перачытваў матэрыял. Інакш кажучы, няма чаго дзівіцца на ліхвяроў-дэпутатаў, калі мы самі іх выбіралі. У Вярхоўны Савет — страсці былі, ледзь не да інфарктаў і класавай барацьбы даходзіла. Выбары ж у мясцовыя Саветы народ, прама скажам, не зацікавілі. Выбіралі па райкомаўскай разнарадцы: даярка, старшыня, даярка, старшыня, старшыня, намеснік старшыні. Ну і выбралі. Цяпер абураемся.

Нельга не звярнуць увагі: у пракурорскім «чорным спісе» — дробная сошка. У далёкай скрыні стала ляжыць у мяне запаветны матэрыял на аднаго героя-старшыню, наватара і перадавіка. Ён, канешне, усемагчымы дэпутат. Гэта, відаць, дапамагае яму гандляваць калгаснай маёмасцю па наступных цэнах: трактар МТЗ-52 — 162 рублі, аўтамабіль «Волга» — 600, трактар Т-25 — 100 рублёў і г. д. Мясцовай Фемідзе ён, вядома, не па зубах. А раёнаў у нас многа, у кожным, бадай, свой «наватар».

Сяргей ШАЎЦОЎ.

РОЗГАЛАС

НА КАГО ПРАЦУЕ «АБАРОНКА»?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Вяртацца да рэчаіснасці нялёгка. Ігнараванне рэальнай сітуацыі прывяло да таго, што сёння ў цэлым прадпрыемствы абарончага комплексу маюць больш сотні мільёнаў страт, а на складах ляжаць нікому не патрэбныя сродкі кіравання зброяй ажно на 4,7 мільярда рублёў, з якіх 3,9 мільярда павінна заплаціць Расія. Ці ж можна было такое прадбачыць і прадухіліць? Наш беларускі ваенна-прамысловы комплекс кажа — не. Маўляў, цыкл вытворчасці вырабаў займае каля дзевяці месяцаў, і ў той час адмовіцца ад заключэння дагавораў не было ніякай магчымасці. Зрэшты, ці шукаў хто гэту магчымасць? Можа, патрыятычныя нацыянальныя пачуцці ў нестабільнай сітуацыі падштурхнулі «абароншчыкаў» звярнуцца да ўрада, Вярхоўнага Савета з просьбай як мага хутчэй узяць пад сваю юрысдыкцыю? Нічога падобнага. Дзяржава ў дзяржаве працягвала б існаваць немаведама колькі, каб не падзеі апошняга часу.

Не лепшым чынам выглядае ў гэтай сітуацыі і ўрад, які добра ведаў, у які бок будуць разгортвацца падзеі, і нічога не зрабіў дзеля таго, каб зменшыць ваенныя заказы і павялічыць нацыянальныя, ці ўвогуле, не чакаючы, чым закончацца гульні ў стварэнне новаагароўскага Саюза, аб'явіць абарончыя прадпрыемствы нацыяналізаванымі. Каб усе трыццаць тры прадпрыемствы своечасова запрацавалі на інтарэсы рэспублікі, не давялося б сёння карміць іх з бюджэту ў такой меры (урад ахвяраваў 150 мільёнаў рублёў на пагашэнне пазык па крэдытах, выдзеліў 126 мільёнаў рублёў у якасці бязвыплатнай дапамогі, на паўмільярда рублёў прадаставіў пазыку на льготных умовах).

Магчыма, ціхія фінансавыя ўліванні крыху затушуюць, змажуць праблему, аднак трэба памятаць, што той, хто нарадзіўся лятаць — поўзаць не можа. Ужо сёння кіраўнікі абарончых прадпрыемстваў выказваюць незадаволенасць тым, што даводзіцца звяртацца ў камерцыйныя банкі, дзе пазыку даюць пад вялікі працэнт, што ў цэлым на іх прадпрыемствах нізкая зарплата (мой знаёмы на заводзе «Інтэграл» зарабляе каля 6 тысяч у месяц. — В. Х.) і што няма закона аб канверсіі.

Для таго каб перайсці ад вырабу адной прадукцыі да вырабу другой, вядома, закон не патрэбен. Справа ў іншым. Вельмі ж не хочацца развітвацца з цэнтралізаваным забеспячэннем, неабмежаваным фінансаваннем, з шэрагам іншых ільгот. Прыняцце такога закона на доўгія гады замацавала б іх. Калі ўжо гаварыць пра канверсію (conversio па латыні — змяняю), то тут мы ў пачатку перабудовы. Многія нашы прадпрыемствы самі, без дапамогі дзяржавы шукаюць, як канверсавацца на выраб той ці іншай прадукцыі. Прычым калектывы на іх не менш працавітыя, чым на мінскіх «Інтэграле», «БелВАры» ці «БелАМА». Ёсць яшчэ асаблівасць у прадпрыемстваў ВПК— гэта іх высокі навуковы патэнцыял. Створаны на народныя грошы, ён сёння па сутнасці застаўся без гаспадара і сродкаў для існавання. Гэта хутка заўважылі за мяжой. Усё часцей наведваюцца на абарончыя прадпрыемствы эмісары замежных фірм, прапануючы рознага характару здзелкі. Неўпрыкмет за «зялёныя» наша нацыянальнае багацце можа перайсці ў іх рукі (як гэта ледзь не адбылося на НВА «Цэнтр»), і тады спадзяванні на тое, што калі-небудзь «абаронка» аддасць народу даўгі, увогуле будуць марнымі.

Відаць, патрэбна спецыяльнае рашэнне Вярхоўнага Савета, якое забараніла б продаж кожнага з трыццаці трох прадпрыемстваў абарончага комплексу замежным пакупнікам. Што да падтрымкі навукоўцаў, то зрабіць гэта можна без замаху на бедныя сродкі нашага бюджэту. Урад можа зацвердзіць для іх недзяржаўны заказ на распрацоўку таго ці іншага вырабу і пералік навукаёмістых перспектыўных задач, якія пры іх паспяховым вырашэнні ў пэўны тэрмін будуць безумоўна аплачаны дзяржавай. Першапачатковае фінансаванне можа весціся за кошт сродкаў саміх прадпрыемстваў або ўзятых імі крэдытаў (у тым ліку і ў камерцыйных банках). Трэба мець на ўвазе, што гаворка ідзе толькі аб тых тэмах, што маюць найбольшае значэнне для эканомікі рэспублікі. Магчыма, туды будуць аднесены зброя і космас, а, магчыма — чарнобыльскія праблемы і тавары шырокага ўжытку. У астатнім жа і для навукова - вытворчых аб'яднанняў былой «абаронкі» павінен існаваць рынак.

Віктар ХУРСІК.

АДДАЮЦЬ ПЕРАВАГУ ЖАНАТЫМ

У дзелавым свеце ЗША ёсць адно няпісанае правіла. Захоўваецца яно даволі строга, а сутнасць яго ў наступным. Калі ты хочаш зрабіць кар'еру і паступіць у працвітаючую кантору ці вядомы сваімі традыцыямі банк, дык, калі ласка, пакажы перш за ўсё не анкету аб надзейнасці і дыплом універсітэта, а... шлюбны кантракт, ды яшчэ з трохгадовым стажам.

Анкетаванне, праведзенае газетай «Нью-Йорк таймс», паказала, што ніводзін з трыццаці босаў буйных фінансавых, рэкламных і індустрыяльных арганізацый не прыняў на работу нежанатых маладых амерыканцаў. Адзін з дырэктараў банка растлумачыў, што жанатыя працуюць больш стабільна, сур'ёзна, з большай любоўю да сваёй канторы і з пачуццём доўгу перад сваімі прамымі абавязкамі. Газета атрымала і кароткую заяву ад дырэктара менеджэрскага аб'яднання, з якой вынікае, што дзелавая аддача, вынаходлівасць і сумленнасць у рабоце ў жанатых менеджэраў вышэйшая, чым у халастых.

Прыярытэт жанатых пры найме на работу нарадзіўся ў ЗША, але цяпер яно захоўваецца і ў Канадзе, і ў Японіі. У Краіне ўзыходзячага сонца ён аднесены да канцэрнаў з суперсучаснымі тэхналогіямі. У Паўднёвай Карэі жанатым аддаюць перавагу юрыдычныя канторы, суднабудаўнічыя фірмы і гандлёвыя карпарацыі, якія наймаюць камівояжораў.

У Фінляндыі з нядаўняга часу многія фірмы пачалі заахвочваць шлюбы паміж сваімі супрацоўнікамі.

«ІНТЭРФАКС» ПАВЕДАМЛЯЕ

УРАД МАЛДОВЫ ПАДАЎ У АДСТАЎКУ

У аўторак на ранішнім пасяджэнні парламента Малдовы прэзідэнт Мірча Снегур аб'явіў, што ўрад падаў у адстаўку. Паводле слоў Снегура, не падпісалі заяву аб адстаўцы міністр нацыянальнай бяспекі Анатол Плугару, міністр абароны Іон Косташ, міністр унутраных спраў Канстанцін Антач і міністр культуры і культу Іон Унгурану.

ДЗЕСЯТКІ ЗАБІТЫХ І ПАРАНЕНЫХ У ВЫНІКУ ЖОРСТКІХ АБСТРЭЛАЎ ЦХІНВАЛА

Старшыня Вярхоўнага Савета Паўднёвай Асецііі Тарэз Кулумбегаў у аўторак тэлеграмай паведаміў кіраўнікам парламентаў і ўрадаў краін свету аб крайнім абвастрэнні абстаноўкі і падрыхтоўцы штурму сталіцы аўтаноміі Цхінвала грузінскімі ўзброенымі фарміраваннямі. З раніцы 9 чэрвеня аднавіўся ракетна-артылерыйскі абстрэл горада, які напярэдадні працягваўся практычна ўвесь дзень.

Паводле даных Т. Кулумбегава, за мінулыя суткі пацярпеў 81 чалавек, з іх 20 чалавек забіты.

У МАСКВЕ ПАЧАЛАСЯ НАРАДА КІРУЮЧАГА САСТАВУ УЗБРОЕНЫХ СІЛ РАСІІ

У Маскве ў аўторак пачалася двухдзённая нарада кіруючага саставу Узброеных Сіл Расійскай Федэрацыі. На ёй абмяркоўваюцца пытанні, звязаныя са структурнай рэарганізацыяй Узброеных Сіл рэспублікі.

Як стала вядома «Інтэрфаксу», 10 чэрвеня ў нарадзе прыме ўдзел Прэзідэнт Барыс Ельцын. Чакаецца, што ён выступіць з прамовай і падпіша ўказы аб замяшчэнні чатырох вакантных пасад у кіраўніцтве Міністэрства абароны, у прыватнасці, будуць назначаны намеснікі міністра абароны і начальнік Генеральнага штаба.

ЗА КУЛІСАМІ «ІНТЭРКАНАЛА»

Будучыня не за амерыканскімі «баевікамі», а за ўласным нацыянальным тэлебачаннем

Кабельнае тэлебачанне, якое вынаходлівыя камерсанты стварылі амаль ва ўсіх гарадах Беларусі, не вызначаецца ні рэпертуарам, ні мастацкімі якасцямі. Гэта ў большасці сваёй так званыя «відзікі»—«баевікі», фільмы жахаў, эротыка і, дзеля пашырэння аўдыторыі, — мультфільмы для дзяцей.

Тым не менш структуры камерцыйнага тэлебачання прэтэндуюць на ролю незалежных тэлекампаній (дарэчы, і сапраўды, яны залежаць толькі ад спраўнасці відэамагнітафона). І робіцца гэта, нягледзячы на «чарнушны» рэпертуар, які поўнасцю дыскрэдытаваў ідэю альтэрнатыўнага тэлебачання. І вось з'явіўся «праменьчык святла ў цёмным царстве». Гэта незалежная тэлекампанія «Інтэрканал», добра вядомая жыхарам Мінска і Мінскай вобласці, якая ў наш нестабільны і неспакойны час рызыкнула стварыць сімбіёз камерцыйнага і народнага тэлебачання і, спадзяёмся, не прайграе. Першы выхад «Інтэрканала» ў эфір — люты 1992 года, перыядычнасць — адзін раз у тыдзень (пятніца), на 8-м канале тэлебачання, мастацкі кіраўнік — Іван Данілавіч БЕЛАВУС. З ім і адбылася наша гутарка.

— Што падштурхнула вас да стварэння ўласнай тэлекампаніі?

— З аднаго боку, наша беларускае тэлебачанне зусім бляклае і ў мастацкіх адносінах, і ў выражэнні грамадскай пазіцыі. З другога, большасць падзей адлюстроўваецца на ім вельмі аднабакова і адыёзна — адпаведна поглядам таго ці іншага супрацоўніка БТ. Акрамя таго, на экраны нашых тэлевізараў хлынуў паток нізкапробнай заходняй прадукцыі (кіна- і відэафільмаў), якая знаходзіць значны попыт, асабліва сярод моладзі. Некалі магутная краіна развалілася, пачаліся падзел на «правых» і «левых», разгул мафіі, распродаж нацыянальных багаццяў і растрата генафонду. У такіх умовах сумленны чалавек павінен ці страляцца, ці рабіць нешта карыснае.

Таму мы і вырашылі з групай аднадумцаў стварыць такі сродак масавай інфармацыі, дзе любы чалавек — журналіст, эканаміст, бізнесмен, настаўнік, пенсіянер — можа выступіць, калі ў яго ёсць што сказаць сваім суайчыннікам, дзе не было б ніякіх палітычных, рэлігійных ці нацыянальных абмежаванняў — мы ўсе жывём на адной зямлі і кожны мае права на лепшае жыццё; дзе можна было б рэалізаваць любую цікавую ідэю. Наша ж галоўная задача — стварыць масавае, народнае, незалежнае і ні ў якім разе не палітычнае тэлебачанне.

— Іван Данілавіч, што сабой уяўляе канцэпцыя народнага тэлебачання?

— «Народнае» — гэта не проста прыгожае слова, узятае намі ў рэкламных мэтах. Цікавасць для ўсяго народа, для ўсіх сацыяльных плыняў —вось падмурак нашай канцэпцыі. Дарэчы, гэта не галаслоўнае сцвярджэнне. Дастаткова прывесці некалькі напрамкаў нашай рэпертуарнай палітыкі, і вы самі пераканаецеся ў гэтым. Напрыклад, будзе ў нас шмат рубрык для дзелавых людзей з уласнай тэлебіржай. З іх можна будзе даведацца пра штодзённыя змены цэн, курсаў валют, аб рынку каштоўных папер; плануюцца выступленні эканамістаў і бізнесменаў, размовы аб асобных прадпрыемствах дзяржаўнага і прыватнага сектараў.

Канал наш выходзіць па пятніцах, калі рабочы тыдзень скончыўся, і людзі збіраюцца за горад. Таму мы дапаможам ім даведацца аб надвор'і, стане дарог, раскладзе электрычак і аўтобусаў, аб тым, дзе набыць насенне, калі яго лепш сеяць, дзе можна добра адпачыць у выхадныя дні і г. д.

Зараз няма лекаў — адкрываем рубрыку «Народная медыцына», дзе будуць не шарлатаны, накшталт Кашпіроўскага, а сапраўдныя народныя лекары. Яны раскажуць аб сваіх метадах, урачы-спецыялісты дадуць парады, як палепшыць псіхічны і фізічны стан, правядуць аздараўленчыя сеансы, а мы са свайго боку раскажам, дзе, у якой аптэцы ёсць патрэбныя лекі.

Мэбля цяпер каштуе вельмі дорага. У нас жа — некалькі рубрык пад агульнай назвай «Хатняя гаспадарка». У адной з іх добры сталяр літаральна на вачах тэлегледачоў пакажа ў кадры, як самому зрабіць садовую лавачку, табурэтку, просты стол, які для гэтага патрэбен інструмент. Плануецца нешта накшталт тэлевізійнай майстэрні, адкуль людзі даведаюцца, як скласці печ, адрамантаваць водаправодны кран, паклеіць шпалеры і г. д.

Шмат увагі будзем удзяляць беларускай культуры, а таксама культуры іншых народаў, прадстаўнікі якіх жывуць у нашай рэспубліцы.

Плануем уласную сацыялагічную службу; педагагічны клуб, дзе настаўнікі змогуць абмяняцца сваімі ідэямі і метадыкамі; праграму, дзе спецыялісты растлумачаць, як адрозніць сапраўдную, «фірменную» рэч ад падробкі; перадачы для аматараў жывёлін, для фанатаў музыкі, спорту; клуб міласэрнасці; астралагічны прагноз. Не абыдзецца без інфармацыйных перадач і паведамленняў, рэкламы. Ну, і, канешне, цікавыя фільмы, музычныя і забаўляльныя праграмы для людзей усіх узростаў.

Пры ўсім гэтым на «Інтэрканале» не будуць доўга вяшчаць «безаблічныя галовы» — уся інфармацыя будзе падавацца ў сціслай і даступнай форме. Такім чынам, мы мяркуем зрабіць сапраўды народнае тэлебачанне, якое апіралася б на жыццё і было карыснае людзям.

— Тэлегледачы карыстаюцца «Інтэрканалам» бясплатна. Ён што, такі багаты?

— Наадварот, у нас нічога няма. Няма нават уласнай апаратуры, таму з вялікімі цяжкасцямі карыстаемся пакуль што маленькай студыяй радыётэхнічнага інстытута, дзе здымаем свае перадачы. Пры такой нашай беднасці гаварыць аб нейкай канкурэнцыі з дзяржаўным тэлебачаннем было б проста смешна. Так што працуем на адным энтузіязме, хоць спадзяёмся, што дзелавыя колы зразумеюць, якія магчымасці нясе такі канал, і пачнуць нам дапамагаць. Сапраўды, тэлегледачы за «Інтэрканал» грошай не плацяць, але гэта толькі да таго часу, пакуль перадача не адладзіцца тэхнічна і з тэлевежы Калодзішчаў не пойдзе ўстойлівы сігнал. Тады, вядома, пачнём кадзіраваць, бо работа патрабуе вялікіх фінансавых затрат.

— Іван Данілавіч, «Інтэрканал», відавочна, вырашыў стаць альтэрнатывай Беларускаму тэлебачанню...

— Мэтазгоднасць такога канала даказана самім жыццём. Уявіце сабе, што ў рэспубліцы выходзіла б толькі адна газета. Якой бы добрай яна ні была, але яна адна. Такое становішча цяпер на Беларусі з тэлебачаннем. Альтэрнатыва павінна быць абавязкова, а ў будучым мы спадзяёмся і на здаровую канкурэнцыю.

А яна, будучыня, не за амерыканскімі «баевікамі» (якія складаюць рэпертуар пераважнай большасці студый кабельнага і камерцыйнага тэлебачання), а за ўласнымі нацыянальнымі праграмамі, якія адлюстроўвалі б інтарэсы Беларусі і давалі ўсім яе жыхарам права на аб'ектыўную інфармацыю.

Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

АЎ, ДАЧНІКІ!..

У Заводскі райаддзел міліцыі звярнулася адміністрацыя аднаго з будаўнічых упраўленняў з заявай. Не, прапалі не рыдлёўкі, не цвікі. Сярод белага дня «сплыла» будаўнічая бытоўка.

Быў выпадак — у Маскоўскім раёне прапаў дом. Неўзабаве знік кіёск па вуліцы Сурганава. Цяпер вось — бытоўка. Што далей? Пытанне ведамасным вартаўнікам.

ЦВІК ПРАГРАМЫ

(ЖАРТАЧКІ «АЛЬТЭРНАТЫЎНАГА» ІЛЮЗІЯНІСТА)

У час антракта ў спектаклі з эстрады Мінскага дзяржцырка бясследна знік японскі электрасінтэзатар. Відаць, камусьці з публікі не надта спадабаліся фокусы мясцовых ілюзіяністаў. Вось і вырашылі навучыць іх «як трэба».

Сяргей РАЧЫЛА.

ВОСЬ І ВЕР МІЛІЦЭЙСКАЙ ФОРМЕ

ДОБРУШ (У. Пернікаў). Было ўжо апоўначы, калі ў дзверы дома дырэктара аднаго з саўгасаў пастукалі.

— Міліцыя. Па тэрміновай справе, — сказаў адзін з начных гасцей.

Гаспадар пусціў іх у дом, бо сапраўды двое з чацвярых былі ў міліцэйскай форме. І тут жа пашкадаваў: візіцёры выцягнулі з кішэні газавы балончык і запатрабавалі золата, грошай і... наркотыкаў. Але дырэктар не разгубіўся і, падышоўшы да шафы, сігануў праз акно ў начную цемру. Пачаў клікаць людзей. Рабаўнікі, каб не быць затрыманымі, хуценька рэціраваліся. На гэты раз без здабычы.

Але каго наступнага чакае сустрэча з імі? І чым яна скончыцца?

Бо мы прывыклі давяраць людзям у міліцэйскай форме.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

РАДЫЁ «СВАБОДА»

*** Дзяржаўны сакратар ЗША Джэймс Бейкер і міністр замежных спраў Расіі Андрэй Козыраў вядуць у Вашынгтоне двухбаковыя перамовы. Іх мэта — падрыхтоўка да амерыкана-расійскай сустрэчы на вышэйшым узроўні. Бейкер і Козыраў выказваюць аптымізм адносна дасягнення прагрэсу ў галіне кантролю над ядзернымі ўзбраеннямі. Козыраў, у прыватнасці, зазначыў, што тыя нязначныя разыходжанні, што існуюць пакуль што паміж бакамі, будуць неўзабаве пераадолены. Бейкер жа ў сваю чаргу падкрэсліў, што амерыканскі бок дабіваецца ліквідацыі ўсіх расійскіх ракет СС-18, кожная з якіх аснашчана дзесяццю боегалоўкамі. Расія хоча захаваць іх.**

* Прэзідэнт Расіі Барыс Ельцын перапыніў сваю паездку па Екацярынбургскай вобласці, каб правесці ў Маскве сустрэчу з кіраўніцтвам Узброеных Сіл краіны.

*** Савет Бяспекі ААН аднагалосна прыняў рэзалюцыю па накіраванню міратворчых сіл для ўстанаўлення кантролю над аэрапортам Сараева. Рэзалюцыя прадугледжвае накіраванне тысячы салдат ААН і 60 ваенных назіральнікаў. Паводле слоў прадстаўніка Белага дома Фітцуотэра, прэзідэнт ЗША Буш падтрымлівае гэты план.**

* Працягваецца артылерыйскі абстрэл Сараева. Многія дамы ахоплены полымем пажараў. На вуліцах горада ідуць баі. У Сербіі і Чарнагорыі ўчора ўведзены карткі на бензін. Гэта выклікана санкцыямі ААН.

«БІ-БІ-СІ»

*** Прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі Джон Мейджар заявіў, што яго краіна будзе працягваць ядзерныя выпрабаванні, нягледзячы на французскі і расійскі мараторый на гэтыя выпрабаванні. Брытанскія падземныя выпрабаванні ядзерных боегаловак да ракет «Трайдэнт», праводзімыя на захадзе ЗША, будуць працягвацца. Прэм'ер-міністр заявіў аб гэтым пасля перамоў з прэзідэнтам Бушам і міністрам абароны ЗША Чэйні. На мінулым тыдні пераважная большасць членаў палаты прадстаўнікоў амерыканскага кангрэса прагаласавала за ўвядзенне мараторыя на ядзерныя выпрабаванні ЗША тэрмінам на год.**

* Дзяржаўны дэпартамент ЗША лічыць, што за мінулы год краіны Еўропы і былога Саюза ССР дасягнулі прагрэсу ў рэалізацыі мэт Заключнага акта Хельсінкскай нарады. Пра гэта гаворыцца ў штогоднім дакладзе дзяржпэпартамента аб выкананні Хельсінкскіх пагадненняў краінамі — удзельнікамі Нарады па бяспецы і супрацоўніцтву ў Еўропе. У дакладзе адзначаюцца аграмадныя перамены, якія мелі ў мінулым годзе месца на еўрапейскім кантыненце. Даклад адзначае таксама развал СССР і Югаславіі і ўзнікненне новых дзяржаў у Еўропе. Дзяржавы Прыбалтыкі, Расія, Украіна і Кыргызстан зрабілі вялікія намаганні для ажыццяўлення дакументаў НБСЕ. А вось некаторыя дзяржавы Закаўказзя і Сярэдняй Азіі, указваецца ў дакуменце, зрабілі ў гэтым напрамку вельмі мала. У галіне эканамічных рэформ, сказана ў дакладзе, Расіі ўдалося прыняць шэраг законаў, накіраваных на стварэнне рынкавай эканомікі. Украіна прадставіла Міжнароднаму валютнаму фонду праграму эканамічнай рэформы, аднак іншыя былыя савецкія рэспублікі, за выключэннем Арменіі і Кыргызстана, яшчэ не выпрацавалі падобных праграм.

*** Пяць членаў Вярхоўнага суда Ізраіля павінны вырашыць, ці трэба адмяніць смяротны прыгавор Джону Дземянюку за злачынствы, здзейсненыя ў гады другой сусветнай вайны. Суд ніяк не можа даказаць, ці з'яўляўся Дземянюк ахоўнікам нацысцкага лагера смерці— ён быў вядомы сярод зняволеных пад мянушкай «Іван Грозны». Абвінавачванне лічыць, што Дземянюк можа быць асуджаны нават і тады, калі суд вырашыць, што ён не працаваў на газавай камеры ў Трэблінцы. Паводле слоў пракурора, у яго ёсць доказы, што Дземянюк быў ахоўнікам у іншым лагеры і прымаў удзел у забойствах яўрэяў. Сам Дземянюк сцвярджае, што ён ніколі не быў ахоўнікам і з'яўляецца ахвярай ілжывага апазнання.**

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

ФУТБОЛЬНЫ ЧЭМПІЯНАТ НА ЭКРАНЕ

10 чэрвеня ў Швецыі стартуе чэмпіянат Еўропы па футболу. У 21 гадзіну 30 мінут тэлеканал «Астанкіна» пачне прамую трансляцыю цырымоніі адкрыцця і першага матча першынства кантынента — Швецыя — Францыя, які будзе абслугоўваць брыгада арбітраў з СНД.

Усе 15 гульняў чэмпіянату, фінал якога адбудзецца 26 чэрвеня ў Гётэборгу, убачаць гледачы тэлеканала «Астанкіна» (7 матчаў) і Расійскага тэлебачання (8 матчаў, у тым ліку фінальны). Прамыя трансляцыі будуць пачынацца ў 19 і 22 гадзіны па маскоўскім часе. Толькі два матчы будуць паказаны ў запісе — Францыя — Данія (17 чэрвеня) і Галандыя — Германія (18 чэрвеня). Іх пакажуць пасля прамых трансляцый гульняў Швецыя — Англія (17 чэрвеня) і Шатландыя — СНД (18 чэрвеня), якія пачынаюцца адначасова.

Усе матчы, паказаныя па тэлеканалу «Астанкіна», будуць паўтораны наступнай раніцай па Расійскім тэлебачанні.

(ІТАР—ТАСС).

Кожны дзень мы чуем па радыё зводку здарэнняў на дарогах рэспублікі. На вялікі жаль, пад коламі аўтамабіляў штодзённа гінуць людзі. Трагедыі адбываюцца па віне вадзіцеляў і пешаходаў. Іншы раз мы так спяшаемся, што не глядзім на светлафор. Эканомім секунды, а губляем усё жыццё. Адбываецца тое, што вы бачыце на здымках. Бясконца шкада...

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

АКТУАЛЬНАЕ ІНТЭРВ'Ю

НОВЫ ПРОФІЛЬ НЯСВІЖСКАЙ ЗДРАЎНІЦЫ

Наш субяседнік — галоўны ўрач санаторыя «Нясвіж», заслужаны работнік аховы здароўя Рэспублікі Беларусь М. БЯЛЕВІЧ.

— Як вядома, Чацвёртае галоўнае ўпраўленне Міністэрства аховы здароўя рэспублікі ліквідавана. Хто стаў куратарам гэтага санаторыя?

— Цяпер наша здраўніца міжкалгасная, адносіцца яна да Міністэрства сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання Рэспублікі Беларусь. Абслугоўвае ў асноўным работнікаў аграпрамысловага комплексу. Акрамя таго, у перыяд з мая па верасень тут папраўляюць сваё здароўе пацярпеўшыя ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Нярэдка адпачываюць цэлымі сем'ямі.

— Цэны на санаторныя пуцёўкі моцна падскочылі. Ці змяніўся ад гэтага паток наведвальнікаў?

— Што і казаць, цэны дзікія. Зараз кошт пуцёўкі 3.800—4.000 рублёў. І гэта, думаецца, не мяжа. Аднак жадаючых падмацаваць здароўе і добра адпачыць нямала. Дастаткова сказаць, што летась у нас прайшлі курс актыўнага лячэння 2.806 чалавек.

— Рыначныя адносіны, відаць, адчувальна закранулі і ваш санаторый. Як мяркуеце выжыць у такой сітуацыі?

— Наш санаторый поўнасцю перайшоў на гасразлік. Датацый няма, і мы самастойна змагаемся за выжыванне. З 1991 года аказваем платныя паслугі за амбулаторнае лячэнне. Кошт яго не высокі — сто рублёў за поўны курс працэдур. У мінулым годзе мы абслужылі 124 чалавекі. Гэта ў асноўным жыхары Нясвіжа і нашага раёна.

— Мікалай Сцяпанавіч, якое ж канкрэтна лячэнне можна атрымаць у вашай здраўніцы?

— Самае рознае. У нас можна прыняць ванны: вуглякіслыя, хвойныя, жамчужныя, радонавыя, кіслародныя, ёдзістабромныя. Ёсць у нас і гразелячэбніца. Прымяняем усе віды фізіятэрапіі. Дзейнічае таксама інгаляторый. Шырока выкарыстоўваем масаж: ручны, падводны, вібрамасаж. Два гады функцыяніруе кабінет іголкарэфлексатэрапіі.

— А цікава, якія навінкі з'явіліся ў апошні час?

— Зусім нядаўна адкрылі кабінет ірыдадыягностыкі, дзе пацыентаў прымае вопытны ўрач Алена Паўлаўна Лявіцкая. Па зменах на радужнай абалонцы вока яна вызначае хваробы чалавека. Чарга на прыём даволі значная. За параўнаўча кароткі час былі прыняты 73 чалавекі.

Функцыяніруе і кабінет псіхатэрапіі. Для яго набылі новы апарат сумеснай амерыкана-савецкай вытворчасці для вакуумнага масажу. Зараз вядзецца мантаж абсталявання. Маем палату інтэнсіўнай тэрапіі. Шырока выкарыстоўваем кіслародныя кактэйлі з лекавых траў. Адным словам, санаторый аснашчаны ўсёй неабходнай сучаснай лячэбна-дыягнастычнай апаратурай, укамплектаваны кваліфікаванымі кадрамі.

У нас цяпер працуюць 12 урачоў рознага профілю і 33 работнікі сярэдняга медыцынскага персаналу. Адзін урач мае вышэйшую, тры — першую, два — другую катэгорыі, 11 чалавек з'яўляюцца выдатнікамі аховы здароўя. Асабліва хочацца адзначыць стараннасць, высокі прафесіяналізм стаматолага В. Галушкі, урачоў В. Крукоўскай, Л. Васількевіч і іншых.

— На розных узроўнях даўно вядуцца размовы аб будаўніцтве новага санаторыя...

— Нарэшце лёд крануўся. Сёлета створана дырэкцыя па будаўніцтву новай здраўніцы ў Нясвіжы на 300 месц. Яна будзе рэспубліканскім цэнтрам па рэабілітацыі насельніцтва Беларусі, якое пацярпела ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Складзена праектна-каштарысная дакументацыя. Кошт новага будаўніцтва 30 мільёнаў рублёў. Паводле папярэдніх падлікаў, сёлета павінна быць асвоена 500 тысяч. Падрадчыкам з'яўляецца Салігорскі будтрэст № 3.

— Чуў, што ў Нясвіжы адкрыты крыніцы натуральнага радону. Ці знойдзе ён сваё прымяненне?

— Сапраўды, ён знойдзены ў пяці месцах, на глыбіні 300—600 метраў. Толькі варта заўважыць: радон гэты раствораны ў мінеральнай вадзе. Пасля пэўнай аперацыі і яе можна будзе выкарыстоўваць з лячэбнымі мэтамі. На маю думку, вельмі добра было б у перспектыве адкрыць малое прадпрыемства па разліву і рэалізацыі хларыдна-натрыевай мінеральнай вады.

— А цяпер аб нявырашаных пытаннях, праблемах. Скажыце, што вас, як галоўнага ўрача, проста як чалавека, найбольш хвалюе і трывожыць?

— Вельмі многае. Да гэтага часу гарадскі парк, які мяжуе з санаторыем, вечарам і ноччу не асвятляецца. Адпачываючым, ды і самім гараджанам туды наведвацца небяспечна. За два гады не прыведзены ў належны стан гарадскі і санаторны пляжы. Не вырашана пытанне з платнай стаянкай для аўтатранспарту...

Калі нясвіжская здраўніца змяніла сваю шыльду і профіль дзейнасці, то трэба пра яе і клапаціцца па-новаму, на сучасным узроўні.

Гутарыў Генадзь КРЭСКІЯН.

НУДЫЗМ. ЯК МНОГА Ў ГЭТЫМ СЛОВЕ...

На нябёсах трывала ўсталявалася сонейка, шкалы тэрмометраў з ахвотай скокнулі за дваццаціградусную цеплавую адзнаку, а на пляжах зноў, як і ў мінулым годзе, пачалі адбывацца выпадкі, незразумелыя для выхаванага чалавека. Калі вы яшчэ не здагадаліся, гаворка пойдзе пра нудыстаў, якія з'явіліся ў мінулыя выхадныя не толькі на Камсамольскім возеры ў Мінску і на Мінскім моры, а, напэўна, паўсюдна ў месцах масавага адпачынку на тэрыторыі Беларусі. Іх форма адзення (летні галаўны ўбор, ды ў некаторых прыкрыты нос) выклікала неадназначную рэакцыю ў загараючага насельніцтва — ад непрыкрытага пурытанскага адмаўлення да цікавасці і нават спробы пераймання. Звяртаюся да групы маладых людзей (чатыры хлопцы і пяць дзяўчынак), якія, бачна па ўсім, лічаць сябе сапраўднымі нудыстамі:

— Як даўно вы практыкуеце такі спосаб загару і чаму? Ці не перашкаджае вам рэакцыя пляжнага асяроддзя?

Рыта, 21 год. — У чалавечым целе няма нічога саромнага. Наадварот, калі хадзіць адзін перад адным у голым выглядзе, выхоўваюцца нармальныя адносіны як да свайго, так і да чужога цела.

Віктар, 24 гады. — Бачыце, колькі дзяцей вакол нас? Няхай глядзяць, калі ім так цікава. Гэта дапаможа ім у будучым не быць ні ханжамі, ні імпатэнтамі.

Спрабуем высветліць аргументы іншага боку.

Ганна Сяргееўна, 48 гадоў. — Што гэта за свавольства, куды глядзіць міліцыя?

Васіль, 16 гадоў. — Мне ўсё роўна, у якім выглядзе загараць. Аднак пакуль я не палічу, што гэта сапраўды модна, у нудыстаў браць прыклад не буду. Не хачу быць белай варонай.

Абавязкова трэба сказаць пра яшчэ адну тэндэнцыю, якая дайшла да краін былога СССР, у тым ліку і да Беларусі, з «загніваючага» Захаду — пра так званы жаночы «паўнудызм» (калі жанчына загарае без верхняй часткі купальніка). Ужо ў адным толькі Мінску некалькі тысяч яго прыхільніц, прычым многія ходзяць на пляж разам са сваімі дзецьмі.

Не ведаю, якія аўтарскія эмоцыі выказаць на заканчэнне гэтага невялікага матэрыяла. З аднаго боку, чалавек вольны рабіць усё, што жадае, і што ў межах закона. З другога — ёсць нейкія адпаведныя маральныя нормы. А можа сапраўды, лепш прытрымлівацца думкі, што ў чалавечым целе няма нічога саромнага, і чым раней мы пачнём яго пазнаваць, тым лепш? Жыццё пакажа.

Кар. «Звязды».

НАВІНЫ АКЦЫЯНЕРНАГА ТАВАРЫСТВА «БЕЛАГРАПРАМБІРЖА»

На таргах у пятніцу, 5 чэрвеня 1992 года, было прапанавана на продаж больш як 3 тысячы відаў тавараў на суму звыш 2 мільярдаў рублёў. Зарэгістраваны 52 здзелкі на суму 13,6 мільёна рублёў.

Сярод прададзеных і купленых тавараў:

Назва тавараў	Колькасць	Адзінка вымярэння	Цана за адзінку (рублёў)
Збожжа фуражнае і насеннае	780	тона	6.900—7.300
Камбікорм свінаадкормачны	150	тона	7.000
Ільносемя, сорт «Аршанскі»	4	тона	10.000
Цукар-пясок	5	тона	67.000
Агуркі марынаваныя (3 л)	2.500	слоік	40
Грыбы марынаваныя (апенькі, 0,5 л)	5.291	слоік	40
Раскідвальнік МЖБ-16	1	шт.	15.000
Раскідвальнік МЖТ-65	2	шт.	20.000
Здрабняльнік угнаенняў АІР-20, новы	1	шт.	32.000
Вагі аўтамабільныя ВО2019	1	шт.	25.000
Машына для ўнясення мінеральных угнаенняў МВУ-05,	1	шт.	10.000
Плуг ПЛН 4-35	1	шт.	9.000
Культыватар КВК-4	1	шт.	7.000
Прычэп трактарны, самазвальны 2ПТС-4, мадэль 887Б	1	шт.	30.000
«ГАЗ-53А», шасі	1	шт.	214.200
«ГАЗ-САЗ 3507-01», самазвал	1	шт.	330.000
Кабіна для «КамАЗа», без спальніка	1	шт.	65.000
Тэнт для «КамАЗа-5410»	15	шт.	32.000
Генератар Г-250 для аўтамабіляў «ГАЗ-52», «ГАЗ-53», пасля капрамонту	20	шт.	27.030
Каробка перадач для аўтамабіля «Масквіч М-412», новая	10	шт.	10.000
Каробка перадач для аўтамабіля «Ніва»	2	шт.	7.200
Акумулятар 6СТ-19ОА	2	шт.	5.500
Стартэры для аўтамабіляў «ВАЗ», «Масквіч», «УАЗ», «РАФ», «Волга»	120	шт.	3.550—4.450
Шкло ветравое 2140	50	шт.	800
Аўтамабіль «Волга ГАЗ-2410»	1	шт.	1.050.000
Аўтамабіль «Масквіч-21412-01»	5	шт.	340.000
Зварачны паўаўтамат у асяроддзі ахоўнага газу СО2, «VOZTMEISTER»	1	шт.	34.500
Лямпа ІКЗ/500, вялікі патрон	250	шт.	50
Пліты перакрыццяў ПК-60-15-2	8	шт.	2.900
Лес-кругляк хвойных парод	20	м. куб.	1.600
Сталь СТ ІКП, 1 мм, 1000×2000	1.65	тона	25.000
Прас з тэрмарэгулятарам	500	шт.	490
Вада туалетная (Францыя, 1000 мл)	500	шт.	350

Таргі праводзяцца штотыднёва па пятніцах, з 11.00 па адрасу: Мінск, вул. Казінца, 86, корпус 2. Рэгістрацыя ўдзельнікаў з 9.00. Даведкі па тэлефонах: 77-07-26, 77-01-37.

На гэтым здымку — звычайная гімнастычная зала з яе прывычнымі насельнікамі? Не зусім! Тут са сваімі выхаванцамі працуе Нэлі Георгіеўна Кісялёва, трэнер сталічнай СДЮШАР па мастацкай гімнастыцы ДФСТ прафсаюзаў.

Прыгажосць, самаадданасць, добрасумленнасць, шчырасць, сіла — адметнасці яе працы.

Нэлі Кісялёва ў свой час першай у рэспубліцы атрымала званне майстра спорту па мастацкай гімнастыцы, гэтаму вельмі прыгожаму віду спорту.

Фота Сяргея ГРЫЦА.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ

СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка». Інфармацыйная панарама.

«Беларускі рубель: першыя крокі». Тлумачэнні дае начальнік упраўлення Мінфіна РБ У. Смільгін.

«Дарога адкрытая, дзейнічайце». Гутарка аб інвестыцыйнай дзейнасці беларускіх суб'ектаў гаспадарання за мяжой.

Экспрэс-агляд. **«Сяляне шчыруюць—голаду не будзе».**

Пункт погляду. **«Не з таго пачалі».**

На падзвіжніках справа трымаецца. Палкоўнік Савянок: **«Не шукаць ворагаў, а служыць аддана і сумленна».**

Свой погляд. **«Ад калгасных варот—паварот».**

«Бюро даведак».

Футбол. У Швецыі пачынаецца чэмпіянат Еўропы.

«Кругагляд». Агляд міжнародных падзей.

«Пасрэднік». Інфармацыйна-рэкламны раздзел газеты.

Альберт ВЕЙНІК

ФІЗІК, ЯКІ ВЕРЫЦЬ У БОГА

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 103—106, 108—111, 113 і 114).

Што датычыцца святых, уключаючы Аляксандра Неўскага, то іх партрэты заўсёды выпраменьваюць плюс-храноны. Напрыклад, я знайшоў, што ў славутых Чэццях-Мінеях Дзмітрыя Растоўскага ўсе партрэты ва ўсіх 12 тамах становучыя, за выключэннем аднаго-двух-трох на том. Партрэты-выключэнні даюць або нулявое, або адмоўнае выпраменьванне. У першым выпадку гаворка ідзе аб фантазіі мастака, у другім або партрэт належыць іншаму смяротнаму, калі чалавек з'яўляецца сапраўды святым, што вынікае з яго жыццяпісу, або чалавек прылічаны да ліку святых памылкова (такія выпадкі таксама былі).

Асобы са станоўчым фемтацелам пасля смерці (геніі дабра) — гэта найвялікшы скарб не толькі нацыі, але і ўсяго свету, ідэал, да яго трэба імкнуцца. Жыццё гэтых сапраўды цудоўных людзей павінна быць праўдзіва апісана і шырока рэкламавацца. Лёгкім яго не назавеш. Але адкуль вынікае, што ў нашым зямным садку яно павінна быць лёгкім? Толькі ж цяжкасцямі загартоўваецца і выпрабоўваецца чалавек. Лёгкае жыццё бывае толькі ў паслядоўнікаў тэорыі гнаевікоў.

Хранальная дыягностыка адлюстраванняў памёршых людзей уяўляе вялікую тэарэтычную і практычную цікавасць. Напрыклад, за некалькі секунд можна ўстанавіць, ці існаваў у прыродзе чалавек, адлюстраваны на даным партрэце, яго духоўныя якасці. Назапасіўшы вялікую колькасць вымярэнняў, можна з пэўнасцю меркаваць аб духоўным здароўі грамадства ў цэлым у розныя перыяды, аб эвалюцыі гэтага здароўя.

Цяпер падзеі інтэнсіўна нагнятаюцца, як мы пераканаліся, не без удзелу фемтасвету. У апошнія дні рэзка ўзрасла колькасць паказаў НЛА, выпадкаў полтэргейста, людзей з паранармальнымі здольнасцямі і да т. п.—мінус-фемтааб'екты вельмі актывізаваліся. Раней Сонца паліла людзей хранальнымі ўспышкамі некалькі дзён на працягу месяца, цяпер гэтыя некалькі дзён складаюць толькі перапынкі паміж успышкамі. На шкале духоўнасці, дабралюбства і самаабмежавання чалавек апусціўся да самай нізкай адзнакі. Што далей?..

А як жа высокаразвітыя і гуманныя іншапланецяне, якія шукаюць толькі выпадку нас выратаваць,— многія на іх так спадзяюцца! На жаль, я вымушаны расчараваць залішне лёгкаверных: у нашым зямным садку, дзе мы так бяздумна і бяздарна мітусімся, іншапланецяне не прадугледжаны — гэта прама вынікае з усяго вышэйсказанага. Час працверазіцца і свядома зрабіць свой выбар: плюс або мінус, дабро або зло, жыццё або смерць. Трэцяга не дадзена. Іншымі словамі: «Выратаванне тапельцаў — справа рук саміх тапельцаў». Тут да месца яшчэ раз успомніць Дж. Кіля: «Жарты з НЛА такія ж дрэнныя, як жарты з чорнай магіяй... Паранаідальная шызафрэнія, дэманаманія і нават самазабойства могуць спасцігнуць людзей і не раз ужо спасцігалі. Лёгкая цікавасць да НЛА можа ператварацца ў разбуральную апантанасць. Па гэтай прычыне я настойліва рэкамендую бацькам стрымліваць дзяцей ад гэтых інтарэсаў. Школьныя настаўнікі і іншыя дарослыя не павінны заахвочваць падлеткаў у іх захапленні гэтым прадметам». Цалкам далучаючыся да рэкамендацыі Дж. Кіля, я хачу толькі расшырыць зону небяспекі, уключыўшы ў яе ўсе астатнія паранармальныя з'явы, якія ў сукупнасці складаюць, як мы пераканаліся, адзіны феномен зла, курыруемы мінус-фемтааб'ектамі.

Аднак закончыць мне хочацца на аптымістычнай ноце. Усё ж выкладзенае аб казачных піка- і фемтасветах прызначана для і накіравана на чалавека. Значыць, па сваёй пачатковай сутнасці, становішчу і прызначэнню чалавек— гэта сапраўды цэнтр Сусвету, цар прыроды, «Чалавек ёсць бясконцасць... сума свету, скарочаны канспект яго; свет ёсць раскрыццё чалавека, праекцыя яго» (П. А. Фларэнскі). Шчаслівы той, хто з радасцю носіць гэта ў сэрцы сваім і тое ж самае бачыць у кожным блізкім сваім і ў адпаведнасці з гэтым будуе сваё жыццё.

ЗАМЕСТ ЗАКАНЧЭННЯ

Закончыць сваю манаграфію я хачу тым жа, з чаго пачаў. Наш хранальна-метрычны свет і чалавек зусім не такія, як гэта ўяўляецца нашаму розуму. У выніку мы не ў стане правільна зразумець і ацаніць сваю ролю і прызначэнне ў гэтым свеце, усвядоміць сэнс нашай зямной эвалюцыі.

З нараджэннем чалавеку даецца жыццё, творчы пачатак ці талент і свабода волі, якая ў канчатковым выніку зводзіцца да добраахвотнага выбару паміж дабром і злом. Калі чалавек выбірае шлях зла, то пасля смерці яго фатаграфія ці любое іншае адлюстраванне выпраменьвае адмоўныя храноны, як і ўсё, што звязана са звыштонкімі мінус-фемтааб'ектамі, у поўнае распараджэнне якіх ён паступае. Гэта катастрофа на зямной стадыі эвалюцыі чалавека, яго асабісты апакаліпсіс. Тое самае адбываецца, калі чалавек добраахвотна адмаўляецца ад дару жыцця ці ад дару таленту, закапаўшы яго ў зямлю.

Калі чалавек выбірае шлях дабра, што дасягаецца высокімі асабістымі духоўнасцю, дабралюбствам і самаабмежаваннем, праяўленымі не ў ідэях і словах, а ў справах, то пасля смерці яго фатаграфія выпраменьвае станоўчыя храноны, як і ўсё, звязанае з плюс-фемтааб'ектамі, да якіх ён далучаецца. Мэта зямной эвалюцыі заключаецца менавіта ў тым, каб пасля смерці застацца жывым у звыштонкім фемтасвеце дабра, памятуючы аб кароткачасовасці зямной стадыі эвалюцыі і аб вечнасці звыштонкага свету, бо ён існуе па-за часам і прасторай.

У прыналежнасці да полюса зла заключаецца галоўная мэта і прызначэнне мінус-фемтааб'ектаў, якія выконваюць у нашым зямным эвалюцыйным садку ролю нейкіх санітараўваўкоў, якія паядаюць заблудных, духоўна хворых і слабых авечак. Яны заваёўваюць чалавека самымі вытанчанымі і бясконца разнастайнымі спосабамі. Напрыклад, не без іх хітрага ўдзелу людзі набываюць паранармальныя здольнасці, якія ўваходзяць у кампетэнцыю парапсіхалогіі, полтэргейста, левітацыі і г. д.

Усе падобныя людзі звычайна сваімі паводзінамі адкрываюць каналы сувязі з мінус-фемтааб'ектамі, добраахвотна адыходзячы тым самым ад невымерна больш магутнага плюс-фемтасвету. Гэта выражаецца ў гаданні на картах, кафейнай гушчы, сподачку і іншымі спосабамі; у захапленнях спірытызмам, гіпнозам, хаджэннем па гарачым вуголлі, лазаходствам, акультызмам, выкліканнем мерцвякоў, стварэннем надвор'я, астралогіяй, гараскопамі, разгадваннем сноў, псіхафізічнымі (экстрасенсорнымі) уздзеяннямі (уключаючы тэлекінез, параўрачаванне і да т. п.), рознымі відамі ёгі, усходняй філасофіяй, забабонамі і прыкметамі, ідалапаклонствам, язычніцкімі рытуаламі, НЛА, чараўніцтвам, белай, чырвонай і чорнай магіяй і г. д.; у наведванні ўсякага роду гуру, гадалак, экстрасенсараў, ведзьмароў і прысутнасці на іх сеансах і да т. п.

Цікавячыся ўсім гэтым і тым больш карыстаючыся паслугамі мінус-фемтааб'ектаў, чалавек становіцца іх добраахвотнай ахвярай з усімі адсюль сумнымі вынікамі. Бо рэалізуючы такім чынам сваё права свабоды выбару паміж дабром і злом, на які ніхто не можа ўздзейнічаць, ён вольна ці міжволі схіляецца на бок зла, аўтаматычна адмаўляючыся ад дабратворнай дапамогі плюс-фемтааб'ектаў.

У сувязі з гэтым неабходна гранічна страшыцца, асцерагацца і абыходзіць усё тое, што звязана з бурнай і ўсё нарастаючай дзейнасцю мінус-фемтааб'ектаў, якія з'яўляюцца адзіным феноменам зла, зусім не іншапланетнага, а зусім зямнога паходжання. Менавіта яны параджаюць усе так званыя анамальныя з'явы, уключаючы паранармальныя здольнасці чалавека, полтэргейст, НЛА і да т. п.

Набор сродкаў уздзеяння на чалавека ў мінус-фемтааб'ектаў калейдаскапічна разнастайны і гібка прыстасоўваецца да любой асобы. Будучы звыштонкімі, яны «размазаны» ўнутры нашага хранальна-метрычнага свету і лёгка пранікаюць у кожны атам, клетку і орган чалавека, калі няма адпаведнай забароны і блакіроўкі з боку плюс-фемтааб'ектаў пры нашай арыентацыі на дабро. Пранікнуўшы, яны свабодна маніпуліруюць нашай свядомасцю (мысленнем, памяццю, пачуццямі, эмоцыямі, снабачаннямі, парушаюць псіхіку аж да прамых каманд да самазабойства) і здароўем, катастрафічна атручваючы душу і яе фемтацела.

Таму страшныя не пустыя паліцы магазінаў, а пустыя душы, ад якіх зыходзяць усе нашы беды. Галоўная праблема цяпер — гэта экалогія душы, вызначаемая ўказанымі вышэй духоўнасцю, дабралюбствам і самаабмежаваннем. Менавіта ад яе, гэтай экалогіі, у канчатковым выніку залежыць адказ на сакраментальнае пытанне: быць ці не быць? У класіфікацыі (24) гэта пытанне сфармулявана ў выглядзе прынцыпу самазнішчэння, ён датычыцца як асобы, так і цывілізацыі ў цэлым. Таму не ўдзельнічайце ў бясплённых справах цемры!

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку Мікалай ЧАХОЎСКІ (тэл. 32-41-92).

Вада супраць тлі

Сухое гарачае надвор'е спрыяе развіццю тлі амаль на ўсіх дрэвах. Селіцца яна на маладых парастках, знізу на лісточках. Часам яе бывае столькі, што ўтвараюцца своеасаблівыя нарасты. Пражоры літаральна выцягваюць усе сокі з дрэва ці кустоў.

Вядома, добра дзейнічае карбафос. 30 грамаў на 10-літровае вядро вады — вось і ўсё. Застаецца толькі апырскаць дрэва, асабліва вершаліну. Так людзі часта і робяць.

Але ёсць і народныя сродкі барацьбы. Добры плён даюць настоі розных культур — бульбы, пасынкаў памідораў, тытуню, шалупінне цыбулі, горкага перцу, часнаку, крываўніку звычайнага, конскага шчаўя, дзьмухаўцу і многіх іншых.

Вось рэцэпт падрыхтоўкі раствору з выкарыстаннем крываўніку. Для гэтага патрэбна высушанае лісце, сцябло і карэнішча. 800 грамаў дробнага рэчыва змяшчаюць у пасудзіну з 10 літрамі вады і настойваюць двое сутак, зрэдку памешваючы. Працэджваюць і апрацоўваюць хворыя месцы.

На памідорах пайшлі пасынкі. Іх зразаюць, змяшчаюць у ваду (40 грамаў зелля на 1 літр вады). Зноў настойваюць двое сутак. Апрацоўваць лепш раніцай ці нанач.

Разам з тым умельцы заўважылі, што тля не вельмі абжывае моцныя расліны, якім сістэматычна арганізуюць своечасовы і глыбокі паліў. Зрэшты, калі ў вас на дачы дзейнічае водаправод, тлю можна проста змыць моцным струменем вады. Для гэтай мэты прымяняюць і пыласос.

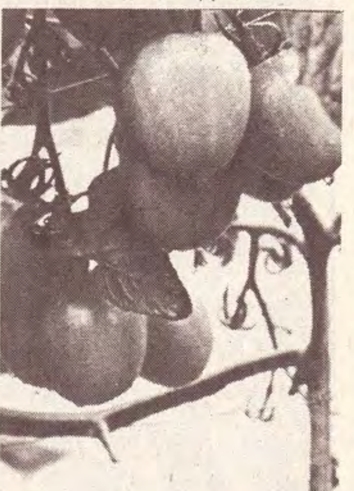
Памідоры цвітуць...

ЯК ПАСКОРЫЦЬ ПАСПЯВАННЕ ПЛАДОЎ

Не перабольшым, калі скажам, што мець важкі чырвоны памідор і як мага раней — мара кожнага. Апошнія дзесяць дзён устанавілася сонечнае цёплае надвор'е. Вось толькі ноччу пацягвае халадком. Але дзённая гарачыня згладжвае ўсё.

У цяплічках, парнічках, адкрытым грунце памідоры выкінулі кветкі. Гэта значыць, што праз месяц-паўтара вы атрымаеце спелы плод.

Крышачку можна наблізіць паспяванне, калі правесці такія «мерапрыемствы»: над другой гронкай кветак зробім прышчыпванне — не дадзім расці ўверх; знімем усе пасынкі; зрэжам лісце да першай гронкі, дзе ўжо абазначыліся будучыя плады; апрацуем кветкі стымулятарамі — янтарнай кіслатой (0,3 грама на 1 літр вады) ці буры (1 грам на 3 літры вады). Кветкі апыляць ручным апылянікам некалькі разоў (па меры распускання новых); калі плады пачнуць налівацца, апрацуем іх выцяжкай суперфасфату (40 грамаў на 5 літраў), пастараемся, каб плады знаходзіліся пад сонечнымі промнямі.

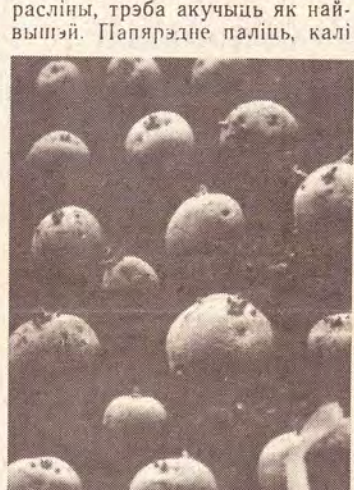

Бульба верасня

Памятаеце, у мінулых выпусках мы вялі гутарку пра два ўраджаі бульбы ва ўмовах Беларусі. Гэта аказалася магчымым не толькі на поўдні, але і далей на поўнач. Паведамленні, якія былі з Мінска, Барысава, Вілейкі, сведчаць, што дапытлівыя блізкія да жадаемай мэты. «Другі хлеб» закладвае пупышкі. Усё павінна было здарыцца раней, але пашкодзілі халады (быў і мароз). Найбольш дужыя расліны хутка набралі страчаны тэмп. Да 20—25 чэрвеня будзе першы сакавіты збор з градак.

Цяпер настала пара рыхтаваць другую высадку. Усё паўтараем, як і раней: прарошчванне з загартоўкай на святле, пасадка на расаду ў спецыяльныя скрынкі з-пад вінаграду (глядзіце здымак), добры паліў настоем арганічных угнаенняў, укрыццё плёнкай. Праз два-тры тыдні (залежыць ад перадпасадачнай падрыхтоўкі) з'явяцца лісцікі. Гэта адбудзецца ў сярэдзіне ці канцы ліпеня. Астатняе — як звычайна. У канцы верасня збірайце другі ўраджай маладой бульбы.

Пошта і званкі сведчаць аб выхадзе «на волю» каларадскага жука і паршы. Каб гніль і грыбкі найменш пашкодзілі расліны, трэба акучыць як найвышэй. Папярэдне паліць, калі

не прайшлі дажджы. Падкарміць.

З жуком на дачах лепш выкарыстаць адзіны метад барацьбы: збор у шкляначкі і знішчэнне. На сотках, дзе і развярнуцца няма месца, прымяняць спецыяльныя прэпараты не варта. Яшчэ нашкодзім, патрапім на культуры (кроп, салату, пятрушку, радыску), якія ўжываем у ежу.

Іншая справа сялянскія прысядзібныя ўчасткі, дзялянкі ў полі. Магчымасць узяць у саюзнікі хімію вельмі спакуслівая. Ад яе адмаўляцца няма сэнсу.

Цяпер шмат прэпаратаў, якія прымяняюць у паядынку з паласатым драпежнікам. Звярніцеся ў гаспадарчыя крамы. Прадаўцы павінны прапанаваць найлепшыя, даць інструкцыю па іх прымяненню. Гэтую інструкцыю трэба вывучыць самым уважлівым чынам.

Вяршкі зялёнай цыбулі жаўцеюць

Прычын гэтаму некалькі. Па-першае, недастаткова вільгаці ў месцы знаходжання каранёў; па-другое, шкодзяць розныя лічынкі; па-трэцяе, не хапае серы і медзі.

Пазбегнуць першай нягоды прасцей простага — паліць агарод. Вільгаць павінна прамачыць глебу да 20—35 см. Гэта дасягаецца, калі адну лейку вады расходуем на 1,5 пагоннага метра. Некалькімі дозамі.

З жучкамі павінна весціся барацьба без перамір'я. Што-небудзь істотнае зрабіць цяпер складана. Магчыма нават апрацоўка карбафосам у звычайных дозах. А наогул неабходна своечасова рыхліць міжрадкоўі, знішчаць пустазелле, вапнаваць глебу (лічынкі гэтага не любяць), уносіць угнаенні без шкоднікаў і пустазелля.

Трэці недахоп таксама паддаецца выпраўленню. У паліва ці падкормкі дадаць на вядро 1 грам меднага купарвасу і 15 грамаў сульфату калію. Калі ні таго ні іншага няма, можна выкарыстаць попел з бярозавых дроў — шклянку на вядро.

Прышчыпваць ці не прышчыпваць

Вопыт і практыка пераканаўча сведчаць: каб атрымаць больш высокі ўраджай агуркоў у адкрытым грунце, іх трэба прышчыпваць. Над трэцім ці пятым сапраўднымі лісцікамі. Што гэта дае? Многае. А найважнейшы вынік — больш жаночых кветак. Менавіта яны даюць ураджай.

Меркаванне, што такой хірургічнай аперацыяй мы адцягнем жаданы момант пачатку збору сакавітых пладоў, не вытрымлівае крытыкі. Наадварот, першы збор значнай колькасці агуркоў наступіць раней!

Але і тут ёсць свае асаблівасці. З пазух кожнага ліста пойдзе новы пабег. Іх, як вы разумееце, можа быць пяць (прышчыпнулі над пятым лісцікам). Гэта зашмат. Давядзецца ўмяшацца яшчэ раз і зняць тры слабейшыя парасткі. Застаюцца два, але дужыя і моцныя. Яны вам аддзячаць так, што і не снілася...

Другая важная аперацыя — наладжванне апор пад расліны. Лесвічкі з калкоў, жэрдачак, сінтэтычнага шпагату, красіроўкі змайстраваць вельмі проста. Усе расліны будуць узняты. Агуркі менш хварэюць, кожны плод бачны. Такія пасадкі-шалашыкі лёгка апрацоўваць супраць захворванняў. А збіраць ураджай — проста любата.

І апошняе. Агуркі не трэба гадаваць доўгімі, пузатымі, пажоўклымі. Лепш збіраць іх 30- ці — 50-грамовымі. Агульны ўраджай будзе большы, бо вельмі шмат акажацца завязі. Ды і прыемна ўжываць невялічкі, хрумсткі, зялёны плодзік-цукерачку.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

10 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. «Малахіт». Кінанарыс.
8.55. Выпускныя экзамены па алгебры за курс базавай школы.
9.00. Студыя «Мэта».
16.30. Навіны.
16.35. «Кароль і дыня», «Кот Леапольд у сне і наяве». Мультфільмы.
17.00. «Голас». Літаратурна-мастацкі відэаканал.
18.00. «У чаканні суда». Перадача з Віцебска.
18.45. Дак. фільм «Чэгем».
19.00. Абласныя навіны (Гомель).
19.10. Наш каментарый. «Ракетны парасон» для Беларусі».
19.15. Бізнес-клуб «Партнёр» запрашае... Узаемаадносіны кіраўнікоў дзяржаўных і камерцыйных структур.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. «Адыходзячы жнівень». Маст. фільм.
22.40. НіКа.
22.55. Футбол. «Дынама» (Мінск) — «Будаўнік» (Старыя Дарогі).
23.40. Першы адкрыты чэмпіянат Беларусі па скачках хартоў.

І канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.25. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
9.55. Дак. фільм «Дабрагост».
10.15. Мультфільмы «Хто мацнейшы?», «Як браты пальцы пасварыліся».
10.30. Маладыя — у нетрадыцыйнай медыцыне.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
12.05. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Мужчыны. Зборная ЗША — зборная СНД.
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.25. Сёння і тады.
14.55. «Трое ў лодцы, не лічачы сабакі». Маст. фільм. 1-я серыя.
16.00. Рок-макс.
17.00. Навіны.
17.25. Чалавек і закон.
18.00. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.45. «Апошні з горача закаханых». У. Зельдзін.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.30. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Цырымонія адкрыцця. Зборная Швецыі — зборная Францыі. Пасля заканчэння — Навіны.
23.20. Шмат музыкі.
0.10. «Сярэбраны ўзрост». Маст. фільм.

Канал «Расія»

9.15. Педагогіка для ўсіх.
9.55. «К-2» прадстаўляе: праграмы «Медыя», «Абзац», «3, 2, 1». Маст. фільм. «Дзень анёла».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. «Васіліса Прыгожая». Маст. фільм.
16.25. Мастацтва адлюстравання. «Два Уладзіміры ў пошуках святла».
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. «Далёкі Усход».
17.45. Версія.
18.00. Апазіцыя.
18.45. Крымінальныя паведамленні.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Гульня «Лога».
20.00. Белыя ночы.
20.20. Д. Сэлінджэр. «Лапа-расцяпа».
21.25. На сесіі ВС Расіі.
22.00. Весткі.
22.20. Пецярбургскі міф А. Хвасценка.
22.55. Экзотыка.

11 чэрвеня

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Адыходзячы жнівень». Маст. фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Добры дзень у хату!» Сярэдняя школа № 108 г. Мінска.
17.10. «Ромка, Фомка і Артос». Фільмы 1-ы, 2-гі, 3-ці. «Вер-невер». Мультфільмы.
18.00. «Фазаны». Кінанарыс.
18.10. Радаўніца ў Левашове.
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Зачытайце мае пісьмо...
19.15. Якія мы гаспадары? Энергазберагаючыя рэсурсы.
19.35. Шанц. Шоу-гульня.
20.10. Тыдзень беларускага ўрада.
20.25. Тэлеаўкцыён.
20.30. «Пераадоленне». Кінанарыс.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Студыя «КіТ».
23.40. НіКа.

1 канал. Астанкіна

5.00. Навіны.
5.20. Ранішняя гімнастыка.
5.30. Раніца.
7.50. Ранішняя гімнастыка.
8.00. Навіны.
8.20. Мусульманскае свята Курбан-Байрам..
9.20. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
10.50. «Квака-задавака». Мультфільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
12.05. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Мужчыны. Зборная ЗША — зборная СНД. Перадача з ЗША.
13.10. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.20. «Пад дахам фантаннага дома». Канцэрт у Доме-музеі Г. Ахматавай.
14.55. «Трое ў лодцы, не лічачы сабакі». Маст. фільм. 2-я серыя.
16.00. Разам з чэмпіёнамі.
16.15. Дзіцячы музычны клуб.
17.00. Навіны.
17.30. ...Да 16 і старэйшым.
18.10. «Багатыя таксама плачуць». Маст. фільм.
18.55. «Тэлевізійнае знаёмства». Урмас От гутарыць з Анджэем Вайдам.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Паненкі з Вілка». Маст. фільм (Польшча).
22.25. «Чорная скрыня».
23.00. Навіны.
23.25. Хіт-парад газеты «Вечерняя Москва».

Канал «Расія»

9.20. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Цырымонія адкрыцця. Зборная Францыі — зборная Швецыі.
11.50. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00.—13.20. Весткі.
15.00. Там-там-навіны.
15.15. У свеце жывел.
16.15. Візаві.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Прастора плюс.
17.30. Расія і свет.
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Студыя «Нотабене».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Пятае кола.
20.25. У свеце аўта-і матаспорту.
21.00. Футбол. Чэмпіянат Еўропы. Зборная Югаславіі — зборная Англіі.
23.15. На сесіі ВС Расіі.
23.45. Тур-клуб.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 115.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12